

Ο ΜΕΤΣΟΒΙΤΙΚΟΣ ΓΑΜΟΣ ΜΕΤΑ ΤΗ ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΟΥ 1950

« Όπως τον ζήσαμε στο Μπουμπέικο και το Γαλανέικο »

Τάξη και Τελετουργικό, Έθιμα, Προικιά και Γαστρονομία.
Τραγούδια και Χοροί

*Εις μνήμην Τριανταφύλλου Δ. Μπούμπα και Ματίνας Α. Μπούμπα - Γαλάνη
Τα παιδιά, ανήφια και εγγόνια τους*

Αθήνα - Μέτσοβο - Ιωάννινα - Βατοπέδι
2018

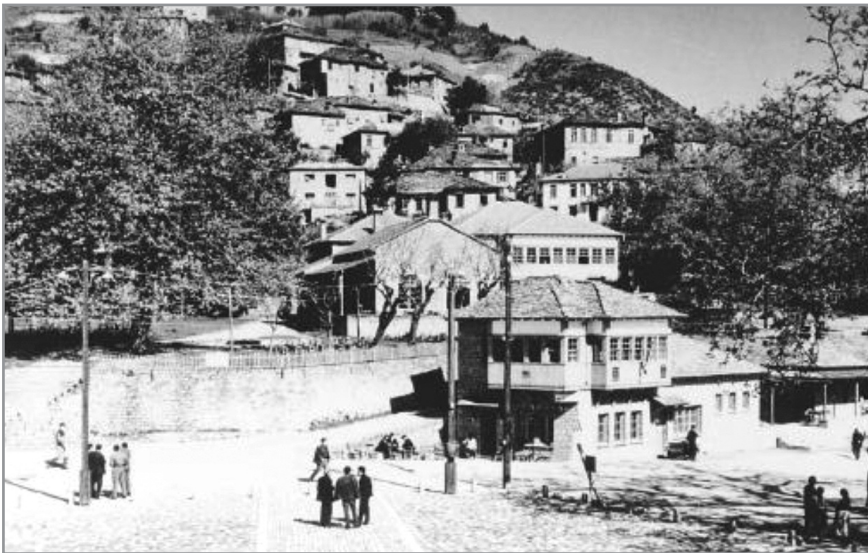

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εις μνημόσυνον	2
Το μεταπολεμικό Μέτσοβο	4
<i>Η επιλογή και η συμβίωση του ανδρογόνου</i>	5
Τάξη, Έθιμα, και Γαστρονομία του Γάμου.....	7
Τα Τραγούδια και οι Χοροί του Γάμου	18
Οι Στίχοι των Τραγουδιών του Γάμου.....	19
Οι Χοροί του Γάμου και οι Στίχοι τους.....	37
Τραγούδια του Χορού των Κοριτσιών	49
Λεύκωμα Φωτογραφιών από τους Γάμους των Οικογενειών	54
Πηγές και Ευχαριστίες.....	64

Εἰς μνημόσυνον

«.....Αὐτοὶ ὄλοι οἱ βουνίσιοι, οἱ τσοπαναρέοι, κάνανε τὰ πιὸ καλὰ τραγούδια καὶ τὶς παροιμίες καὶ ζωγράφισαν ρημοκκλήσια κι' ὅλα ὅσα κάνανε εἶναι τὰ πιὸ ἀληθινὰ καὶ τὰ πιὸ ἀγνά. Καὶ τὰ ἀξιοθήκανε ἀπὸ τὴν ἀπλότητα ποὺ εἶχανε, ποὺ τοὺς ἔκανε νὰ μὴ βλέπουνε θολὰ τὸν κόσμον τοῦ Θεοῦ, ἐπειδὴ δὲν στομώσανε τὰ μέσα τους μὲ ἀφύσικα καὶ πολύπλοκα πράγματα. Γι' αὐτὸ λοιπὸν καὶ στὰ τραγούδια ποὺ κάνανε αὐτοὶ οἱ βουνίσιοι, βλέπουμε κάποια ἀλήθεια καὶ μία ἐντέλεια ποὺ δὲν φτάνουνε ποτὲ οἱ σπουδασμένοι ποιητάδες μὲ τὰ πολύπλοκα ἐργαλεῖα τους. Γιατὶ οἱ ἀπλοὶ ἄνθρωποι εἶναι τὰ ἀληθινὰ παιδιὰ τῆς φύσης....»

Φώτης Κόντογλου, Ἡ Φύση καὶ τὰ Ἔμορφα Τραγούδια τῆς

Ἀπὸ ὅλα τα στοιχεῖα τῆς παράδοσης, ὁ γάμος εἶναι τὸ πιο ζωντανό γιατί μαζί με τὸ μυστήριον στὴν Ἐκκλησία συνεχίζει νὰ διατηρεῖ ἓνα πυρῆνα εθίμων, τραγουδιῶν καὶ χορῶν ἀναλλοίωτα μέχρι σήμερα.

Στόχος αὐτοῦ τοῦ ερασιτεχνικοῦ φυλλαδίου - ποὺ κυκλοφορεῖ ἐκτὸς αγοράς γιὰ προσωπικὴ οἰκογενειακὴ μόνον χρῆση - με τὸ συνοδὸ ἀκουστικὸ υλικὸ ποὺ ἔχει ἀναρτηθεῖ στὸ διαδικτυακὸ τόπο <https://drive.google.com/drive/folders/1hioIHZgtgvmF6AWR34539MOnkM3gOthi> εἶναι νὰ χρησιμεύσει ὡς ἓνα «ἀλφαβητάρι» γιὰ τὴ γνωριμία καὶ κατανόηση τοῦ γάμου στὸ Μέτσοβο - μέσα ἀπὸ τὴν κοινὴ οἰκογενειακὴ μας ἐμπειρία. Οἱ οἰκογένειες αὐτές περιλαμβάνουν αὐτές τῶν Δημητρίου Γ. καὶ Αθηνάς (τὸ γένος Ἀναστασίου Νάκα) Δ. Μπούμπα καὶ Ἀποστόλου Χ. καὶ Εὐτυχίας (τὸ γένος Τριανταφύλλου Μπούμπα) Α. Μπούμπα ἢ Γαλάνη καθὼς καὶ τὶς οἰκογένειες με τὶς ὁποῖες συμπεθέρισαν (Μπούμπα-Γαλάνη, Σ. Δασούλα-Παγκάκη, Α & Β. Δασούλα, Γ. Τόδη, Γ. Μπούμπα-Κιάδη, Γ. Ζάμπου, Γ. Γεωργίτση, Β. Βασιλείου καὶ Ν. Ζαρκάδη/Σίψη).

Ἡ ἐπιλογή τοῦ υλικοῦ καὶ τῶν ηχητικῶν καὶ κινηματογραφικῶν τεκμηριῶν ἐγίνε με μοναδικὸ κριτήριον τὴ γνησιότητα τοῦ ἠθους καὶ ὕφους τοῦ γάμου στὴν ευρύτερη περιοχὴ τοῦ Μετσόβου. Ἐγίνε συνειδητὴ προσπάθεια νὰ ἀποφευχθεῖ ὁ ἐξωραϊσμός τῆς μνήμης, ὁ «φοκλορισμός» καὶ ἡ «τυποποίηση» ποὺ ἰσοπεδώνει τὶς ἰδιαίτερες ἀποχρώσεις κάθε τόπου τῆς ἐλληνικῆς πατρίδας.

Η έκδοση αυτή γίνεται εις μνήμην των γονέων, θείων και πάππων μας Τριανταφύλλου και Ματίνας Μπούμπα με την ευκαιρία του γάμου της εγγονής τους Ελένης Δημητρίου Μπούμπα και Ιωάννας Νικολάου Αλούκου-Μπούμπα. Μαζί τους, θυμόμαστε και τους άλλους εκλιπόντες προσφιλείς πάππους, προπάππους, γονείς, ξαδέλφια και ανήψια που τώρα βρίσκονται «εν χώρα ζώντων» και οι οποίοι άφησαν «τον ευλογημένο τους ήσκιο στη ζωή μας». Με όλους αυτούς «ανταμώνουμε» στη Θεία Λειτουργία και στα Τρισάγια, αλλά και στις χαρές και τις λύπες της οικογενείας όπως και ο επικείμενος γάμος της Ελένης και του Δημήτρη. Η παρουσία τους θα είναι αισθητή στο μυστήριο, στη χαρά και το γλέντι του γάμου τους.

Ο Τριαντάφυλλος Δ Μπούμπας ασκούσε καθήκοντα «αρχιτρίκλινου» και «αρχιεπιστάτη» στους γάμους του συγγενικού περιβάλλοντος. Ο πρόωρος θάνατος του στις 10 Οκτωβρίου του 1983, δεν του έδωσε την ευκαιρία να χαρεί το γάμο των παιδιών του. Ο Τριαντάφυλλος, με την διακριτική παρουσία της γυναίκας του Ματίνας το γένος Αποστόλου Μπούμπα ή Γαλάνη - από την οποία πρωτοακούσαμε ως μικρά παιδιά πολλά από τα τραγούδια του γάμου, όπως και οι πεφιλημένοι Μετσοβίτες θείοι και οι θείες μας (Βασίλειος και Σταυρούλα Μπούμπα, Γεώργιος και Σταματία Μπούμπα, Κούλα και Αριστοτέλης Γεωργίτσης, Στέργιος και Νίτσα Μπούμπα, Χρήστος και Λίτσα Μπούμπα, Στέργιος, Παρασκευή και Αφέντω Μπούμπα, Μιχάλης και Χαΐδω Δασούλα-Παγκάκη, Χρήστος και Νίτσα Δασούλα, Τάσιος / Σύκας και Αιμιλία Τόδη, Ευρυσθένης και Ανθούλα Βασιλείου), με τη ζωή και το παράδειγμα τους μας προίκισαν με μια μοναδική κληρονομιά, ένα μέρος της οποίας παραδίδουμε στα εγγόνια τους.

Τα παιδιά και ανήψια τους

Το Μέτσοβο μετά τη δεκαετία του 1950

Στο μεταπολεμικό Μέτσοβο, οι δοκιμασίες της περιόδου (πόλεμος, θάνατοι, πείνα, φτώχεια) σε συνδυασμό με τη σκληρή κτηνοτροφική ζωή, είχαν καλλιεργήσει τη ταπείνωση, τη σεμνότητα, την εγκράτεια και το σεβασμό προς τους ηλικιωμένους και τους κεκοιμημένους της οικογένειας. Οι τελευταίοι, ήταν διακριτικά παρόντες στη ζωή της οικογένειας με τα μνημόσυνα, τις επισκέψεις στο κοιμητήριο και τις συχνές αναφορές τους σ' αυτούς - ακόμα και στους γάμους, όπου η απουσία τους ήταν «επώδυνα γλυκιά» και η παρουσία τους ψηλαφητή!

Οι κουβέντες της γενιάς αυτής «μετρημένες» και «στρογγυλές». Η λαϊκή θυμοσοφία αποτυπωνόταν σε «αποφθέγματα» όπως η προσφιλής ρύση του θείου Μιχάλη Δασούλα («τον άνθρωπο τον κάνει «άνθρωπο» ο φόβος και η ανάγκη») ή ο αγαπητός του στίχος από το τραγούδι του Ζήτρου (όταν εμφανίστηκε ακάλεστος στο γάμο του γιου του ο ξάδελφός του που συνοψίζει τόσο όμορφα την ετοιμότητα και αποφασιστικότητα) «δεξιά πάν οι ακάλεστοι, ζερβά οι καλεσμένοι»! Ακόμα η μόνιμη παρότρυνση του θείου Βασίλη Δ. Μπούμπα « πάντα να κάνετε το καλό και όχι το κακό» συμπληρώνοντας το - όπως και ο θείος Χρήστος Γαλάνης - «να κοιτάτε μπροστά και όχι πίσω». Ή ακόμα αυτή του θείου Γιώργου Δ Μπούμπα «ο άνθρωπος δεν χορταίνει, όσα περισσότερα του δίνεις, τόσα περισσότερα ζητάει». Τέλος, η σταθερή συμβουλή της Ματίνας Τ. Μπούμπα (Γαλάνη) στο ανδρόγυνο για «υπομονή και σιωπή». Ή το «η πεθερά δεν έχει μάτια, αυτιά

και στόμα» ή το «μάννα είναι μόνο μία» ή «οποίο δάκτυλο και να μου κόψεις το ίδιο θα πονέσω» (αναφερόμενο στο ότι ο γονιός αγαπάει το ίδιο τα παιδιά του).

Παρόλο που οι οικονομικές σχέσεις με τη Δυτική Μακεδονία και Θεσσαλία (προμήθεια τροφίμων και ξεχειμώνασιμα των προβάτων) άρχισαν να μετατοπίζονται σταδιακά περισσότερο προς τα Ιωάννινα, οι επιδράσεις στα τραγούδια και τους χορούς του Μετσόβου αυτών των περιοχών - ιδίως των βλαχόφωνων χωριών Μηλιά, Ανήλιο, Αβδέλλα, Περιβόλι, Κρασιά, Πριόνια, Μαλακάσι, Κουτσούφλιανη, Κορυδαλλός, Τρυγόνα, Γαρδίκι, Χαλίκι, Αμπελοχώρι, Ματονέρι, κ.λπ. - συνέχιζαν να είναι σημαντικές. Όχι σπάνια, οργανοπαίκτες από αυτά τα χωριά (όπως ο Δημητρούλας και ο Ντόκος) έπαιζαν σε γάμους στο Μέτσοβο ενώ αντίστοιχα Μετσοβίτες οργανοπαίκτες όπως ο Σ. Μάσιος προσκαλούνταν στα χωριά αυτά, αυξάνοντας έτσι τις αλληλεπιδράσεις των τοπικών μουσικών παραδόσεων.

Η επιλογή του Συντρόφου και η Κοινή Συμβίωση

Αναμφίβολα, το πιο σημαντικό στοιχείο του γάμου είναι το ταίριασμα του ανδρoγύνου που ευλογείται με την ακολουθία του γάμου και δίνει νόημα στη χαρά και στο γλέντι που τον συνοδεύει. Η μετέπειτα κοινή πορεία - με την ευχή και προοπτική του «ισογεράσματος» - είναι αυτή που τον ολοκληρώνει και τον καθαγιάζει.

Για την επιλογή του συντρόφου - που γινόταν συνήθως με προξενίο - εκτός από την απαραίτητη ομορφιά («για να βγούνε και οι απόγονοι όμορφοι»), την φυσική και ψυχική έλξη και την συμπάθεια, η σημαντικότερη προϋπόθεση ήταν η γνώση για αυτόν/ή και την οικογένεια τους και η απουσία κληρονομικών νοσημάτων, ιδίως ψυχιατρικών. «Πρώτα κοιτάς τη κληματαριά και μετά το σταφύλι» κατά την προσφυή ρύση του θείου Γιώργου Δ. Μπούμπα. Η οικονομική επιφάνεια - εφόσον εξασφαλιζόταν τα προς το ζήν - ήταν ήσσονος σημασίας. Οι γυναίκες συνήθως κρατούσαν το ταμείο της οικογένειας με περισσή αυστηρότητα για να μη γίνονται ανώφελες δαπάνες. Η πίστη του ανδρoγύνου και ο σεβασμός στο «στεφάνι» εθεωρείτο δεδομένη και αδιαπραγμάτευτη.

Στο Μέτσοβο, η παρουσία της Εκκλησίας στη ζωή των κατοίκων ήταν (και είναι) εμφανής και η σχέση των κατοίκων μαζί της ζωντανή. Οι ιερείς και οι μοναχοί και μοναχές της περιοχής τόνιζαν τη σημασία του απλού, ειλικρινούς, καλόγνωμου, ήμερου, ανοιχτόκαρδου, ανοιχτοχέρη, δοτικού, νοικοκύρη και εργατικού ανθρώπου με το χάρισμα της σιωπής και της υπομονής. Ακόμα του

ανθρώπου με σεβασμό, διάκριση και φόβο Θεού, με ανεξάρτητη γνώμη και προσωπικότητα χωρίς υπερβολική προσκόλληση στους γονείς και κυρίως χωρίς αισθήματα κατωτερότητας και μεμψιμοιρίας.

Η ιερολογία του αρραβώνος και του γάμου, εύχεται να στηριχθεί το ζευγάρι «εν πίστει, ομόνοια, αληθεία και αγάπη» και να αναδειχθούν «έν μέλος δια της συζυγίας». Να τους χαρίσει ομόνοια ψυχών και σωμάτων, ζωή ειρηνική, μακροήμερευση, σωφροσύνη, αγάπη, καρπών κοιλίας, ευτεκνίας απόλαυση, καλλιτεκνία, σπέρμα στάχυος με μακρόβιους απογόνους και ευλογία στα τέκνα. Να αξιωθούν να δουν τα παιδιά τους «ως νεόφυτα ελαιών κύκλω της τραπέζης αυτών» και να ευαρεστήσουν ενώπιον του Θεού λάμποντας ως φωστήρες. Να είναι ο γάμος τίμιος, η συμβίωση ακηλίδωτος, η «κοίτη (η συζυγική κλίνη) αμίαντος». Να τους αξιώσει πλούσια και ευλογημένα γηρατεία στη διακονία των εντολών του Θεού. Τέλος να τους χαρίσει ευλογία, μακροζωία, ευτεκνία, προκοπή βίου και πίστεως, και να απολαύσουν μαζί τα αγαθά της γής και της βασιλείας των ουρανών.

Τάξη, έθιμα και γαστρονομία του γάμου

Ο γάμος γίνονταν συνήθως καλοκαίρι λόγω καιρικών συνθηκών και αφού επέστρεφαν με τα κοπάδια τους οι κτηνοτρόφοι από τα χειμαδιά. Το ανδρόγυνο το στεφάνωνε ο νουνός του γαμπρού (που συνήθως ήταν και ο κουμπάρος με τους δύο ρόλους να είναι πρακτικά ταυτόσημοι). Ο μπράτιμος (βλάμης, αδερφοποιητός) ήταν στενός φίλος του γαμπρού και είχε πρωταγωνιστικό ρόλο στο γάμο.

Ο Τριαντάφυλλος Μπούμπας μπράτιμος στο Γάμο του γυναικαδέλφου του Χριστόδουλου Α. Μπούμπα. Δίπλα του η γιαγιά Ευτυχία κρατώντας την κόρη του Αθηνά (μοναχή Ευεργετινή) και η γυναίκα του Ματίνα.

Τα γλέντια του γαμπρού και της νύφης γινόνταν χωριστά. Μετά τα στέφανα αντάμωναν όλοι μαζί και χόρευαν στο πλακόστρωτο της πλατείας. Διαρκούσε δε μία εβδομάδα - από τη Πέμπτη το βράδυ της εβδομάδας προ του γάμου μέχρι τη Τετάρτη το βράδυ μετά το γάμο.

Τα μουσικά όργανα που χρησιμοποιούσαν οι οργανοπαίχτες στο Μέτσοβο είναι το κλαρίνο, το λαγούτο, το βιολί, το ντέφι και το νταούλι. Σε γειτονικά βλαχοχώρια της περιοχής είχε παρεισφρήσει μεταπολεμικά και το ακορντεόν που όμως είχε περιορισμένη χρήση. Οι γνωστότερες κομπανίες ήταν των: Νίκου Μπάου,

Πίνα, Αυγέρη Μπάου, Στέργιου Μάσσιου, Προκόπη Μπάου, Αποστόλη Πεξομάτη, Δημήτρη Χρόνη, Βασίλη Γαλάνη, Κώστα Μπάου, και Δημήτρη Μπάου.

Η φωτογραφία του 1930 είναι από το βιβλίο της Χρυσούλας Τόπη-Λαδιά

Η Τάξη του Γάμου

Α. Αρραβώνας - Ανταλλαγή δακτυλιδιών

Μετά το προξενιά, ο αρραβώνας γινόταν στο σπίτι της νύφης (ανεπίσημα) όπου συζητιόταν η προίκα μετά τα κεράσματα και τα κοσμήματα –δώρα για τη νύφη.

Β. Η Εβδομάδα του Γάμου

Πέμπτη Βράδυ: Επίσημος Αρραβώνας και Προζύμια

Γινόταν η πρόσκληση με διανομή κασιάτας (μιας ειδικής τυρόπιτας) στα σπίτια των καλεσμένων αντί για έντυπο προσκλητήριο. Τα μοίραζαν νέα κορίτσια που φόραγαν ποδιές κόκκινες. Σε πολλά καλέσματα βάζανε μαζί και ποδιές. Αυτό σήμαινε πρόσκληση στην προετοιμασία του γάμου. Γινόταν επίσης ο επίσημος αρραβώνας παρουσία του ιερέα και περιλάμβανε τη σύνταξη και υπογραφή του προικοσύμφωνου εν μέσω ειδικών τραγουδιών και κερασμάτων. Τα φαγητά περιλάμβαναν κεφτεδάκια, τυριά, συκωτάκια, γαρδούμπες, κασιάτα, κοκορέτσι,

κρασί και γλυκά όπως τηγανίτες και κουραμπιέδες. Ταυτόχρονα ετοιμαζόταν το προζύμι για τις ειδικές κουλούρες και τα ψωμιά του γάμου βάζοντας νομίσματα στο προζύμι. Μετά το πιάσιμο της μαγιάς του ψωμιού, γλεντούσαν στο σπίτι της νύφης μέχρι το βράδυ.

Παρασκευή Πρωί: Ζύμωμα Κουλουριών και Ψωμιών, και Ανταλλαγή Δώρων

Γινόταν το ζύμωμα ψωμιού και κουλουριών («κουλάτσι») γάμου (μικρές- μεγάλες) με διακοσμητικά σχέδια με πιρούνι. Γινόταν επίσης η ανταλλαγή δώρων (κουλούρες, κρασί, αρνί με πομπή) μεταξύ των οικογενειών των νυμφευόμενων και του νουνού-κουμπάρου. Στη πομπή προπορευόταν το αγόρι με πλόσκα, ταψί με κουλούρα στο κεφάλι (κορίτσι), και αγόρι με αρνί στους ώμους στολισμένο με λουλούδια.

*Η Χάϊδω Ταλάρη
με τη κουλούρα
του Γάμου*

Σάββατο Πρωί: Σφάξιμο και Ψήσιμο Αρνιών

Γινόταν το σφάξιμο αρνιών που είχαν έρθει την προηγούμενη από το κοπάδι που βοσκούσε στα λιβάδια του οροπεδίου βαμμένα με κόκκινο χρώμα στο τρίχωμά τους και η ετοιμασία του κοκορετσιού. Σερβιρίζονταν γλυκά, τηγανίτες και πίτες κασιάτες.

Σάββατο Απόγευμα: Η Πομπή των Προικιών

Παλιότερα τα προικιά τα «φέρνανε» τη Δευτέρα μετά το Γάμο. Σιγά-σιγά, αυτό μετατέθηκε για το Σάββατο της παραμονής του γάμου το απόγευμα οπότε και γινόταν η πομπή προικιών προς το σπίτι του γαμπρού με τη συνοδεία οργάνων.

*Ο χορός των προικιών του γάμου του Τριαντάφυλλου
και Ματίνας Μπούμπα στον αυλόγυρο της Αγίας Τριάδας Μετσόβου
τη Δευτέρα μετά το Γάμο τους (1954)*

Προηγούνταν η πλόσκα (ειδικό μικρό βαρελάκι) με το κρασί στολισμένη με λουλούδια. Την προίκα τη μετέφεραν σε πομπή, στα χέρια τους αγόρια και κορίτσια ή φορτωμένα στη πλάτη τους τα κορίτσια. Ο γαμπρός υποδέχονταν την προίκα και έδινε στους «φέροντες» τα προικιά, χρήματα. Στο σπίτι του γαμπρού ακολουθούσε χορός και γλέντι. Η πεθερά της νύφης έβαζε το μαντήλι των αρραβώνων στο λαιμό της αδελφής της νύφης ή της εξαδέλφης της και κρεμούσε μια λίρα. Το μαντήλι αυτό, θα το φορούσε η νύφη στην πλάτη της, όταν θα πήγαινε να στεφανωθεί.

Η Προίκα

Περιλάμβανε τα εξής: 1. Σεντούκια, 1 μεγάλο και 1 μικρό ή ένα μονό. Πάνω στο σεντούκι είχαν στερεώσει μπάντα ή έναν μπερντέ (τζακόπανο) ή ένα βελούδινο τραπεζομάντηλο (αργότερα) ή καραμελωτή, 2. Χαλκώματα (κατσαρόλες, τηγάνια, ταψιά, σινί κλπ). Τα χαλκώματα προέρχονταν από δώρα των καλεσμένων, ή τους γονείς της νύφης (σ' αυτή την περίπτωση τα ανέφεραν και στο προικοσύμφωνο), 3. Φλοκάτες, πάνω στις οποίες είχαν στερεώσει ένα μαξιλάρι με μαξιλαροθήκη άσπρη, η οποία είχε ένα μικρό κέντημα (στο χέρι) στην άκρη, 4. Βελέτζες (για σκέπασμα) με τα αντίστοιχα μαξιλάρια όπως παραπάνω, 5. Κουβέρτες του «νερού», 6. Ιχράμι / χράμι (υφαντό στο οποίο είχε τη θέση του σημερινού νυφιάτικου σεντονιού), 7. Βελέντζες για στρώσιμο, 8. Μαξιλάρια μάλλινα (για το αντίστοιχο ζευγάρι βελέντζας), 9. Ιχράμια (χιράμια) καλοκαιρινά για στρώσιμο, 10. Μαξιλάρια μάλλινα για το αντίστοιχο ζευγάρι ιχραμιών, 11. Καραμελωτές, 12. Μπερντέδες (τζακόπανα), 13. Κιλίμια (χαλιά υφαντά), 14. Διάδρομοι υφαντοί, 15. Πατάκια μπαχτά και φλοκιαστά, 16. Φορέματα (επίσημα) νύφης χειμερινά και καλοκαιρινά, 17. Κλειστά επίσημα (για κάτω από φόρεμα), 18. Ποδιές επίσημες, κεντημένες με χρυσό ή πολύχρωμες, 19. Σάρικες (φλοκάτες / γιλέκα), 20. Φούστες μάλλινες πρόχειρες, 21. Κλειστά (ανεπίσημα) για φούστες, 22. Ποδιές μάλλινες, 23. Μπαξέδες (άσπρα ντουβαένια - καρέ, κεντημένα στο χέρι στις 4 γωνίες). Στους μπαξέδες τοποθετούσαν μάλλινο κλειστό, φανέλες μάλλινες, τα υφασμάτινα εσώρουχα της νύφης, μάλλινες κάλτσες - καλτσίνια (πασουμάκια κεντημένα), χειρομάνδηλα, πετσέτα αν υπήρχε και άλλα.

Έκθεση
των
προικιών
στο σπίτι
πριν τη
μεταφορά
τους

Η πομπή της μεταφοράς. Τα προικιά φορτώνονται και μεταφέρονται στο σπίτι του γαμπρού από μικρά παιδιά με τη συνοδεία οργάνων εκτιθέμενα σε δημόσια θέα.

Παλιότερα τα προικιά τα φέρνανε τη Δευτέρα μετά το Γάμο.

Κυριακή Πρωί Μετά την Εκκλησία: Ξύρισμα Γαμπρού και Στόλισμα Νύφης

Την Κυριακή το πρωί, μετά τις 10, πήγαινε η παρέα του γαμπρού στην Πλατεία, για να φέρει τα όργανα «πατινάδα» για το σπίτι του γαμπρού. Κατόπιν, με τα όργανα μπροστά, ξεκίναγε η πομπή από το σπίτι του γαμπρού, για το σπίτι του κουμπάρου. Ο γαμπρός μέχρι το σπίτι του κουμπάρου συνοδεύονταν από

δύο ανύπαντρα κορίτσια. Η πομπή μετά το κέρασμα, «έπαιρνε» τον κουμπάρο για το σπίτι του γαμπρού έχοντας μπροστά το σφαγμένο αρνί και τις λαμπάδες.

Το γλέντι άρχιζε με το σκάρο και το τραγούδι «Σε τούτη τάβλα που είμαστε». Στο τραπέζι προσφερόταν στιφάδο με πρόβειο κρέας, -πατάτες «μπλούμ» με πρόβειο κρέας βρασμένα στο καζάνι, ψητό κρέας (συνήθως κρέας από στείρα πρόβατα που δεν είχαν αρνιά), κασιάτα, τυριά (φέτα και κεφαλοτύρι), κεφτεδάκια, γαρδούμπες, συκωτάκια και φρούτα. Ακολουθούσε χορός, το στόλισμα της νύφης και το ξύρισμα του γαμπρού.

Το στόλισμα της Αννούλας Γ. Γκίκα από τη μάννα της Λουΐζα και γειτόνισσες. Η αείμηστη Λουΐζα - μια ζωντανή και δυναμική γυναίκα - ήταν η «σημαιοφόρος των γάμων και πανηγύρεων» στο μεταπολεμικό Μέτσοβο

Το στόλισμα της Παρασκευής Β. Μπούμπα. Δεξιά της ο αείμηστος αδελφός της Δημήτρης, και οι γονείς της Βασίλης και Σταυρούλα. Αριστερά οι θείες της Κούλα και Ελένη - Νίτσα, αδελφές του πατέρα της

Από το σπίτι του γαμπρού ξεκίναγε πάλι η πομπή με όργανα, με τον γαμπρό στολισμένο για το σπίτι της νύφης. Οι άνθρωποι του γαμπρού μόλις έφταναν στο σπίτι της νύφης, φρόντιζαν να την βγάλουν από το δωμάτιό της. Η υποδοχή του ψικιού του γαμπρού στο σπίτι της νύφης γινόταν με ρύζι, κουφέτα, κέρασμα από

κανάτα κρασιού, και προσφορά γλυκού και τσίπουρου στο κεντρικό δωμάτιο, το «μουσαφίρ όντά». Η αδελφή του γαμπρού με τη νουνά έριχνε το πέπλο στη νύφη, με κέρασμα από φλουρί στο στόμα της νύφης. Ακολούθως, η νύφη καθόταν στη μέση του «μουσαφίρ όντά» όπου γινόταν το «πετάλωμα» από τη πεθερά ή το μπράτιμο που φοράει τα - παπούτσια δώρο του γαμπρού-στη νύφη με αυτή να ισχυρίζεται ότι είναι μεγάλα και να ζητάει να βάλει φλουριά για να ταιριάξουν. Στο τέλος-όταν τελικά «ταίριαζαν» (!), έβγαιναν τα παπούτσια και στέλνονταν στο σπίτι του γαμπρού. Η μητέρα της νύφης «μπάτσιζε» το μπράτιμο και το γαμπρό και τους φορούσε μεταξωτό μαντήλι στη μέση. Ο μπράτιμος σήκωνε τη μεγάλη κουλούρα στον αέρα - και ακολουθούσε αναστάτωση και συναγωνισμός για το ποιος θα καταφέρει να αρπάξει το πρώτο κομμάτι.

Κυριακή Απόγευμα: Στέψη και Χορός στη Κεντρική Πλατεία

Μετά ξεκινούσαν όλοι μαζί για την εκκλησία, για την τελετή του γάμου. Η σειρά της πομπής ήταν η εξής: Μπροστά πήγαινε ο ιερέας, μετά ή πλόσκα και ο δίσκος με τα στέφανα, μετά ο κουμπάρος και το σόι του, ακολουθούσε η νύφη με δύο πρώτα ξαδέλφια της που την κράταγαν από την μέση, κατόπιν ακολουθούσαν οι γονείς του γαμπρού, οι γονείς της νύφης και τέλος ο υπόλοιπος κόσμος. Στο τέλος της πομπής ακολουθούσε ο γαμπρός - που το συνόδευαν κορίτσια με μετσοβίτικες στολές. Την όλη πομπή την συνόδευαν απαραίτητως και τα όργανα με τους νέους της παρέας των νεονύμφων να τραγουδούν τις πατινάδες χορεύοντας.

*Η πομπή του Γάμου
φθάνει στο Κουλτούκι
στον αυλόγυρο
της Εκκλησίας της Αγίας
Παρασκευής. Νύφη,
η Βούλα Περιστέρη,
αδελφή του θείου μας
Τάσιου / Σύκα Τόδη
που την κρατάει
από τα δεξιά της*

Ακολουθούσε η στέψη και ο Χορός στην κεντρική πλατεία μετά την απαραίτητη ομαδική φωτογραφία στις σκάλες στο Κιόσκι δίπλα στο «Ξενία» ή στο Δημαρχείο παλιότερα.

*Η φωτογραφία
του γάμου
των θείων Μίχου
και Χάιδως
στα σκαλιά
του Δημαρχείου*

*Η φωτογραφία του Γάμου
των θείων Γιώργου
και Σταματίας Μπούμπα*

Εθιμοτυπικό Χορού

Πρώτος χόρευε ο κουμπάρος και το σόι του, μετά η νύφη και ο γαμπρός και κατόπιν οι υπόλοιποι. Ο πρώτος χορός ήταν η - «Αγορούσα», ο δεύτερος το - «Κάτω σε πέτρα». Τελευταίοι οι συγκαθιστοί που έδιναν την δυνατότητα να χορέψουν όλοι.

Ο χορός του γάμου του θείου Τάσιου/Σύκα και της Αιμιλίας Τόδη στο Κάστρο. Το χορό σέρνει ο Γεώργιος Γαλάνης - αδελφός του παππού μας Αποστόλου Μπούμπα-Γαλάνη με τη γυναίκα του («Τσαλιώρη - Γιώργαινα») Μαρία

Μετά το χορό, η πομπή δύο σογιών έπαιρνε το δρόμο για το σπίτι του γαμπρού - πρώτα το ψίκι του γαμπρού μετά της νύφης. Φθάνοντας στο σπίτι του γαμπρού γινόταν η υποδοχή με ρύζι και κανάτα με κρασί στην είσοδο τραγουδώντας το τραγούδι της υποδοχής της νύφης (Εβγα κυρά και πεθερά για να δεχθείς την πέρδικα. «Εσι ουάμα έσι αφέντη - έβγα μάνα έβγα αφέντη»).

Η πεθερά της νύφης περίμενε στην πόρτα, έχοντας βάλει έξω από αυτήν και ένα τσεκούρι για «να είναι γεροί σαν το σίδερο». Στο σπίτι, ο γαμπρός έβγαζε το πέπλο της νύφης και ο κουμπάρος το τοποθετούσε ανάμεσα στον γαμπρό και την νύφη. Η νύφη, πάλι φίλαγε το χέρι της πεθεράς της - αυτό συμβόλιζε τον σεβασμό που έπρεπε να είχε προς αυτήν.

Τέλος η νύφη χαιρετούσε και φίλαγε το χέρι των καλεσμένων που είχαν κάποια ηλικία και εκείνοι της πρόσφεραν δώρα σε χρήματα. Φεύγοντας το ψίκι της νύφης - άφηνε «φύλακες», «μποχτζήδες» για συντροφιά της νύφης μέχρι να τελειώσει το γλέντι στο σπίτι του γαμπρού.

Τρίτη βράδυ: Τραπέζι Νουνού (Κουμπάρου)

Ο γαμπρός έφερνε πλάτη αρνιού - ψημένο στο ταψί - στο νουνό όπου και δειπνούσαν.

Τετάρτη απόγευμα: Πιστρόφια ή Πριγίτσα

Γινόταν η επίσκεψη του γαμπρού και νύφης και στενών συγγενών, στο σπίτι της νύφης με το απαραίτητο γλέντι.

Κυριακή Μετά τον Γάμο: Μπασιάρικα αλιβιάνστε

Στο τυπικό ήταν ο εκκλησιασμός του γαμπρού και της νύφης με χωριστές συνοδείες. Συνοδεία γαμπρού: νουνός βλάμης και άλλοι συγγενείς ενώ για τη νύφη: μητέρα, πεθερά, νουνά και δέκα γυναίκες (μισές από το σόι της νύφης και μισές από του γαμπρού). Στην εκκλησία τους περίμενε ο επίτροπος που έδινε από ένα λουλούδι στο γαμπρό, την νύφη και τους βλάμηδες. Εκείνοι δίνανε χρήματα στην εκκλησία. Η νύφη έκανε τρεις μετάνοιες, και μετά καθόταν στη θέση της πεθεράς στο γυναικωνίτη. Μετά τον εκκλησιασμό, γινόταν η επιστροφή στο σπίτι του γαμπρού για κεράσματα.

Δευτέρα μετά τον Γάμο: Δουλειές Νύφης

Άρχιζε η νύφη τις δουλειές στο σπίτι με καθορισμένο τελετουργικό. Πρώτη δουλειά ήταν να πάει στη βρύση για να πάρει νερό με συνοδεία γυναικών συγγενών του γαμπρού και ένα αγοράκι. Είχε «γκιούμι», δοχείο με κεράσματα, που τα έχυνε στην κοπάνα της βρύσης και επίσης ένα ειδικό πιάτο, «χασάνι», με μέλι και καρύδια με μια κανάτα κρασί. Μόλις έφερνε το νερό στο σπίτι, κέρναγε από το «χασάνι» και τη κανάτα το σόι του γαμπρού. Η δεύτερη δουλειά για τη νύφη ήταν η ετοιμασία της πίτας, η τρίτη η ρόκα και το γνέσιμο και η τέταρτη το πλέξιμο κάλτσας.

Τα Τραγούδια και οι Χοροί του Γάμου

ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ

- Προικοσύμφωνο
- Προζύμια
- Αρχή του γάμου
- Ξύρισμα γαμπρού - Αναχώρηση για την νύφη
- Στόλισμα Νύφης - Αποχαιρετισμός - Υποδοχή στο σπίτι του γαμπρού
- Τραπεζίτικα - Της Τάβλας, Της Αγάπης, της Χαράς και της Ξενιτειάς
- Πατινάδες Γάμου
- Τέλος του Γάμου και Αποχαιρετισμός

ΟΙ ΧΟΡΟΙ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ

- Μετσοβίτικοι (8σημοι)
- Κώστας - Τάσης και γύρισμα (ντούαο λαι φιάτι) (4σημοι / 3σημοι)
- Στα τρία
- Συρτοί (7σημοι)
- Οργανικοί Σκοποί Νίτσα - Νίτσα, Κυρατζίδικος - Κίνικ
- Τσάμικα (7σημοι)
- Συγκαθιστοί

Οι Στίχοι των Τραγουδιών του Γάμου

ΣΤΟ ΤΡΑΠΕΖΙ ΤΟΥ ΠΡΟΙΚΟΣΥΜΦΩΝΟΥ

Σε τούτη τη τάβλα που 'μαστε - γύρισμα κέρνα Παπαδιά.

*Σε τούτη τη τάβλα που 'μαστε, γραμμένα μάτια και παρδαλά
Σε τούτο το τραπέζι, τρεις μαυρομάτες μας κερνούν
Τρεις μαυρομάτες ρούσα μ' μας κερνούν και τρεις καλές κοπέλες
Η μία κερνά ρούσα μ' με το γυαλί και η άλλη με τη κούπα
Και η τρίτη ρούσα μ' η μικρότερη σε μαστραπά ασημένιο
Κέρνα μας ρούσα κέρνα μας ώσπου να φέξει,
ώσπου να βγει ο Αυγερινός. Να πάει η πούλια γιόμα*

(Γύρισμα)

Κέρνα Παπαδιά - κέρνα Παπαδιά, Κέρνα Παπαδιά - γιομάτα τα γυαλιά

Άσπρη κατάσπρη πέρδικα

*Ν' άσπρη κατάσπρη πέρδικα που ' χα στη γειτονιά μου
Ν' ήρθε ξένος πανταζένος ήρθε και μας την πήρε
Κι' ασχήμυνε το σπίτι μας και ομόρφυνε το ξένο*

*Ποιος να 'ταν ο προξενητής που να 'χε φάει κανέλλα;
Να ήμουν ο προξενητής που είχα φάει κανέλλα
Κι αντάμωνα χρυσό αητό με χρυσοπεριστέρα*

*Σ' αυτό το σπίτι που μπήκαμε πέτρα να μην ραγίσει
Κι ο νοικοκύρης του σπιτιού χίλια χρόνια να ζήσει
Κι αν σε μαλώνει η πεθερά χρόνος να μην την εύρει
Κι αν σε μαλώνει ο πεθερός χίλια χρόνια να ζήσει*

Μαύρα ματάκια που είδα εγώ

*Μαύρα ματάκια που είδα εγώ και διάφορο δεν έχω
 Με πήρε το παράπονο και η φλόγα στην καρδιά
 Κι εγώ την κόρη ζύγωνα και άπλωνα στα μαύρα μάτια
 Κι η κόρη έλαχε φρόνιμη και ταπεινωμένη
 Πίσω - πίσω λεβέντη μου, στον κόρφο μην απλώνεις
 Τι μαραγκιάζει ο κόρφος μου, χαλνάει το πρόσωπο μου
 Και μ' απεικιάζει η μάνα μου, μ' απείκασαν τ' αδέρφια μου
 Πίσω - πίσω λεβέντη μου*

Απόψε δεν κοιμήθηκα

*Απόψε δεν κοιμήθηκα και σήμερα νυστάζω
 Γιατί κουβέντιασα πολύ με μια γειτονοπούλα
 Να τη φιλήσω ντρέπομαι, να της το πω φοβάμαι
 Σήμερα μη με κρίνεται γιατί είμαι πικραμένος
 Γιατί έλαβα πικρή γραφή απ' τη παλιά μου αγάπη
 Για μένα βρέχουν τα βουνά, για μένα ψιχαλίζουν
 Γιατί παντρεύτηκα μικρός, μικρή γυναίκα πήρα*

ΤΑ ΠΡΟΖΥΜΙΑ*Τώρα πρωτοζυμώνω*

*Τώρα πρωτοζυμώνω
 Ζυμώνω για το γάμο
 Το γάμο του... Δημήτρη και της... Ελένης*

**Μα τώρα σπλάντζι μωρ μούμα νί
(Τώρα να κλάψεις μάνα μου)**

*Μα τώρα σπλάντζι μωρ μούμα νί
Μα ντα τς τσιάμου έου
Κου ζένλου σνού σμπουράστι
Ντι βα τι πλανεψίασκα
Ντι βα τι λιά στρόντα ντι γκάσα
Στρόντα ντι του βελέντζα στι του σινάτσσε
Ντι μούμα σι ντι τάτα, ντι φράτσα σντί σουράρι.*

**ΣΤΗΝ ΑΡΧΗ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ
(με αυτό αρχίζει το γλέντι)**

Δεν το πιστεύω μάνα μου

*Δεν το πιστεύω μάνα μου δεν το πιστεύω γιέ μου
Να 'ναι δική μου η χαρά, να 'ναι δικός μου ο γάμος
Κι αν δεν λαλήσουν τα βιολιά, κι αν δεν λαλούν νταούλια
Σαράντα μούλες κουβαλούν το αλεύρι για το γάμο
Και ένας μικρός μύλος μικρός να αλέσει το πιπέρι
Να πιπερίσουν τα φαγιά για να 'χουν νοστιμάδα.*

***Κάτω στο Δαφνοπόταμο
(του νουνού όταν παν να τον πάρουν από το σπίτι)***

*Κάτω στο δαφνοπόταμο και στα δασιά πλατάνια
ν'εδώ περνάει ο κυρ νουνός με τετρακόσιους άρχοντες
κι εξήντα παλικάρια με τα σπαθιά ζωμένα.*

*Και βγάζουν το σπαθάκι τους, λάμπει η θάλασσα
και ρίχνουν τα ντουφέκια τους, σκούζουν τα βουνά.*

ΤΟΥ ΓΑΜΠΡΟΥ
(ξύρισμα για αναχώρηση για την νύφη)

Ξύρισμα πεθερού και βλάμη
(1^{ος} και 2^{ος} στη σειρά)

*Τι σου πρέπει αφέντη, στο σκαμνί να κάτσεις
 Στο σκαμνί να κάτσεις, βασιλιάς να γίνεις.*

Ξύρισμα γαμπρού (τελευταίος στη σειρά)
Ένα αργυρό ξυράφι

*Ένα αργυρό ξυράφι, σέρνει αγάλια -αγάλια
 Τρίχα μην αφήσεις και τον ασχημίσεις
 Ένα αργυρό ξυράφι, ξουρίζουν τον γαμπρό
 Γαμπρέ μου, που ξυρίζεσαι με το αργυρό ξυράφι
 Να ζήσεις να γεράσεις και άρχοντας να γίνεις
 Να ζήσεις χρόνους εκατό και μήνες δεκαπέντε
 Και να αποκτήσεις και παιδιά και άρχοντες να γένουν
 Να κάνεις χίλια πρόβατα και πεντακόσια γίδια
 Τα άλογα μέσα στα μαντριά, κουδούνια να λαλάνε
 Και να μού γίνεις τσέλιγκας να ασπρίσεις να γεράσεις
 Να ασπρίσεις να γεράσεις σαν τα ψηλά βουνά
 Να γίνεις σαν τον Όλυμπο και σαν το Περιστερί*

ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΓΑΜΠΡΟΥ ΓΙΑ ΤΟ «ΠΑΡΣΙΜΟ» ΤΗΣ ΝΥΦΗΣ

Χριστέ μου την ευχή σου

*Χριστέ μου την ευχή σου, τώρα στο κίνημα μου
Αφέντη μου την ευχή σου, τώρα στο κίνημα μου
Μάνα μου την ευχή σου, τώρα στο κίνημα μου
Αδέλφια μου την ευχή σας, τώρα στο κίνημα μου
Με μάνα με πατέρα μ' αδέλφια και ξαδέλφια.*

Του κυρή γαμπρού η μάνα

*Του κυρή γαμπρού η μάνα και βαριά είναι σκουμπωμένη
Ανεβαίνει κατεβαίνει και τον ήλιο παραγγέλνει
Βάστα ήλιε και φεγγάρι ώσπου να 'ρθει το ζευγάρι
Σ' έμπα, σ' έβγα περδικούλα μες του σταυραετού την πόρτα.
Πάντα εκεί να ξεφωλιάσεις, δεκαοχτώ πουλιά να βγάλεις.*

ΣΤΟΛΙΣΜΑ ΚΑΙ ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΝΥΦΗΣ

Ζώνη μ' αρματώνει

*Ζώνη μ' αρματώνει και με λούζουν
Ζώνη μ' αρματώνει και με χτενίζουν
Γειτόνοι μ' αρματώνουν και με χτενίζουν
Κορίτσια με στολίζουν και με ντόνουνε
Με ντόνουν με στολίζουν και με χρυσώνουνε.*

**Μα τώρα σπλάντζι μωρ μούμα νι
(Τώρα να κλάψεις μάννα μου)**

Μα τώρα σπλάντζι μωρ μούμα νί
Μα ντα τς τσιάμου έου
Κου ζένλου σνού σμπουράστι
Ντι βα τι πλανεψίασκα
Ντι βα τι λιά στρόντα ντι γκάσα
Στρόντα ντι του βελέντζα στι του σινάτσσε
Ντι μούμα σι ντι τάτα, ντι φράτσα σντί σουράρι.

Μια Παρασκευή (και γύρισμα)

Μια Παρασκευή και ένα Σαββάτο βράδυ
Μάνα με έδιωχνε από το πατρικό μου
Κι ο πατέρας μου κι αυτός μου λέει φεύγα
Φεύγω κλαίγοντας και παραπονεμένη.
Παίρνω ένα στρατί και ένα μονοπάτι
Βρίσκω ένα δεντρί ψηλό σαν κυπαρίσσι
Στέκω και το ρωτώ, στέκω και το ρωτάω.
Δεντρί μου που 'ναι η ρίζα σου που 'ναι το κορμί σου
Πού 'ναι ο ίσκιος σου, που είναι η λεβεντιά σου
Πού 'ναι κι ο κλάδος σου, να δέσω το άλογο μου
Να κι ο ίσκιος μου να κι ο κλάδος μου,
Να δέσεις το άλογό σου

(Γύρισμα)

Με έκαψες γειτόνισσα κακούργα ή δολοφόνισσα
Με έκαψε η φούστα σου τα μάγια και τα λούσα σου
Με έκαψες που να καείς σαν το κεράκι της Λαμπρής

Μαύρα ματάκια που είδα εγώ

Μαύρα ματάκια που είδα εγώ και διάφορο δεν έχω
Με πήρε το παράπονο και η φλόγα στην καρδιά
Κι εγώ τη κόρη ζύγωνα και άπλωνα στα μαύρα μάτια
Κι η κόρη έλαχε φρόνιμη και ταπεινωμένη

Πίσω - πίσω λεβέντη μου, στον κόρφο μην απλώνεις
 Τι μαραγκιάζει ο κόρφος μου χαλνάει το πρόσωπο μου
 Και μ' απεικιάζει η μάνα μου, μ' απείκασαν τ' αδέλφια μου
 Πίσω-πίσω λεβέντη μου

Αφήνω γεια στη γειτονιά

Ν' αφήνω γεια, ν' αφήνω γεια, αφήνω γεια στη γειτονιά
 Και εγώ πάω στον πέρα μαχαλά, που χουν τα σπίτια τα ψηλά
 Που 'χουν τα σπίτια τα ψηλά, τα μπαλκονάκια χαμηλά

(Γύρισμα)

Πού 'ναι η νύφη μας, που 'ναι το κορίτσι μας
 Πάσε στον μπαζέ μες τ'α τριαντάφυλλα,
 στα τριαντάφυλλα μες τα γαρύφαλλα

Ήρθε η μάνα μας και την γύρευε
 Πού 'ναι η νύφη μας, πού 'ναι το κορίτσι μας
 Ήρθαν και τα δυο, τα δυο αδέλφια της
 Πού 'ναι η νύφη μας, πού είναι η αδελφούλα μας

Εμένα ή μάνα μου μικρή με πάντρεψε

Εμένα ή μάνα μου, μικρή με πάντρεψε και με προξένεψε
 Με πάντρεψε μακριά, στο πέρα μαχαλά,
 Που 'χουν τα σπίτια τα ψηλά, τα μπαλκονάκια χαμηλά

(Γύρισμα)

Βρήκα πεθερά σαν τη τριανταφυλλιά
 Βρήκα πεθερό σαν τον αυγερινό
 Βρήκα αδέλφια δυο, το πιο μικρότερο
 Το πιο μικρότερο, το διαβολώτερο
 Με ζυπνάει πρωί, με τη χαραυγή
 Ξύπνα νύφη μας, καλέ νυφούλα μας

**Μα τώρα σπλάντζι μωρ μούμα νί
(Τώρα να κλάψεις μάννα μου)**

*Μα τώρα σπλάντζι μωρ μούμα νί
Μα ντα τς τσιά μου έου
Κου ξένλου σνού σμπουράστι*

(Γύρισμα)

*Κ ξένλου σιά στε πλανου ντι β τι πλανεψιάσκα
Ντι βα τι πλανεψιάσκα Ντι βα τι λία στρόντα ντι γκάσα
Ντι βα τι λία στρόντα ντι γκάσα, τι λια ντι του φουμέλια
Στρόντα ντι του βελέντζα στι του σινάτσε
Ντι μούμα σί ντι τάτα, ντι φράτς σντί σουράρι.*

Έβγα κόρη στην αυλή (αποχαιρετισμός)

*Έβγα κόρη στην αυλή σου, έβγα να χαιρετήσεις
Έβγα να χαιρετήσεις τον πατέρα και την καλή μητέρα
Και την καλή μητέρα και τα καλά αδέρφια*

Υποδοχή νύφης στο σπίτι του γαμπρού

*Έβγα μάνα και πεθερά για να δεχθείς την πέρδικα,
Για να δεχθείς την πέρδικα που περπατεί λεβέντικα
Έσσια ουάμα εσσι αφέντη και να γίνε βιάστα ανουάστρα
Άλμπα - άλμπα κα σκαμάγκα, ρόσια-ρόσια κα πιπέρου*

ΧΟΡΟΙ ΝΟΥΝΟΥ ΚΑΙ ΓΟΝΙΩΝ

Ν' αγορούσα από σειρά (χορός νουνού 1^{ος})

*Να αγορούσα από σειρά, κόρη από την Ανατολή
Παίσαν κι ανταμώθηκαν μεσ' στο Δαφνοπόταμο
Πού ναι οι δάφνες οι πολλές, δάφνες και τριανταφυλλιές
Μέσα στις γαρυφαλλιές - πέρα στις τριανταφυλλιές*

**Κάτω σε πέτρα, Νί λαβντάρα, Λά πάτρου τσίντζι μάρμαρι
(χορός γονιών)**

*Κάτω σε πέτρα σε λιθάρι, γαϊτανάκι μου καημένο
γαϊτανάκι μου καημένο σ' όλο το κόσμο ξακουσμένο*

*Νί λαβντάρα ούνα μουσιάτα νάπαρτι ντι μάρε λάια
Ναπάρτε ντι μάρε λάια, κουμ βα σφάκου σι νίου βέντου*

*Λα πάτρου τσίντζι μάρμαρε λα σιάσε λιθαρίτσι
Σιάσε φιάτα σίγκουρα, σίγκουρα σια σιουσίτα*

ΤΕΛΟΣ ΓΑΜΟΥ - ΑΠΟΧΩΡΙΣΜΟΣ

Βίνε ουάρα τι φουτζίρε (Ηρθε η ώρα να φύγουμε) - Μάρω μωρ Μαρουσιώ

*Βίνε ουάρα τι φουτζίρε Μάρω-Μάρω μωρ' Μαρουσιώ
Βίνε ουάρα τι φουτζίρε Μάρω-Μάρω κού όκλιου λάιου*

*Σι να τσέμου λα λόκλου ανόστου μάρω κού όκλιου λάιου
Σι να τσέμου λα λόκλου ανόστου Μάρω-Μάρω μωρ Μαρουσιώ*

*Σι να λόμου τσι ν' αβέμου Μάρω-Μάρω μωρ' Μαρουσιώ
Σι να λόμου τσι ν' αβέμου Μάρω-Μάρω κού όκλιου λάιου*

*Ούνα σάπα σι ουν τουπόρου Μάρω-Μάρω μωρ Μαρουσιώ
Ούνα σάπα σι ουν τουπόρου Μάρω-Μάρω κού όκλιου λάιου*

*Βάι μι βίντου σι μι ντόρου Μάρω-Μάρω μωρ' Μαρουσιώ
Βάι μι βίντου σι μι ντόρου Μάρω-Μάρω κού όκλιου λάιου*

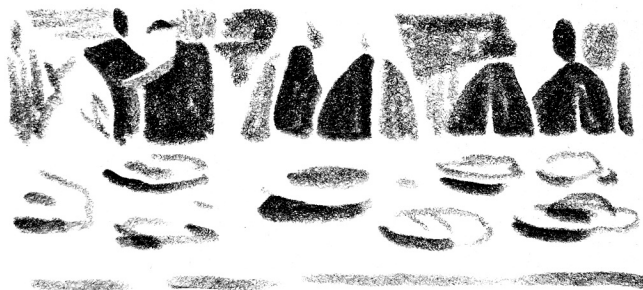
Ήρθε καιρός να φύγουμε

*Ήρθε καιρός να φύγουμε και η ώρα για να πάμε - λεβέντη μου
Εγώ θα πάω μακριά - πολύ μακριά στα ξένα - καρδούλα μου
Θα κάνω χρόνους δώδεκα και μήνους δεκαπέντε - λεβέντη μου*

**ΣΤΟ ΓΛΕΝΤΙ ΣΤΟ ΤΡΑΠΕΖΙ
ΤΟΥ ΓΑΜΠΡΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΝΥΦΗΣ**

ΑΡΓΑ ΤΡΑΠΕΖΙΤΙΚΑ-ΤΗΣ ΤΑΒΛΑΣ

Σε τούτη τάβλα που 'μαστε

*Σε τούτη τάβλα που 'μαστε, γραμμένα μάτια και παρδαλά
Σε τούτο το τραπέζι, τρεις μαυρομάτες μας κερνούν
Τρεις μαυρομάτες ρούσα μ' μας κερνούν και τρεις καλές κοπέλες
Η μία κερνά ρούσα μ' με το γυαλί και η άλλη με τη κούπα
Και η τρίτη ρούσα μ' η μικρότερη σε μαστραπά ασημένιο
Κέρνα μας ρούσα κέρνα μας ώσπου να φέξει,
ώσπου να βγει ο Αυγερινός, να πάει η πούλια γιόμα*

(Γύρισμα)

Κέρνα Παπαδιά – κέρνα Παπαδιά, Κέρνα Παπαδιά – γιομάτα τα γυαλιά

Φίλοι μ' καλωσορίσατε

*Φίλοι μ' καλωσορίσατε, ροϊδούλα - ροϊδούλα
φίλοι μ' κι αγαπημένοι - Μάιος με τα λουλούδια, Μάιος με τα τραγούδια
Περάστε απάνω στον οντά ροϊδούλα - ροϊδούλα
να φάτε και να πιείτε - Μάιος με τα λουλούδια, Μάιος με τα τραγούδια
Δεν ήρθαμαν για φάει για πει, ροϊδούλα - ροϊδούλα
Ούτε ήρθαμαν για γλέντι - Μάιος με τα λουλούδια, Μάιος με τα τραγούδια
Ήρθαμε να σε πάρουμε ροϊδούλα - ροϊδούλα
Στο πρώτο παλληκάρι - Μάιος με τα λουλούδια, Μάιος με τα τραγούδια*

Σαν αγαπός τους φίλους σου

Σάν αγαπός τους φίλους σου, κάτσε και φίλεψέ τους
 Με μόςχους με γαρύφαλλα, με τα 'άνθη απ' τα λουλούδια
 Σ' όλες εκκλησίτσες ήμουνα, κι όλα τα μοναστήρια
 Και μιά εκκλησίτσα μοναχιά, παπός δεν λειτουργάει
 Βγάξει χαρτιά και πρόσφορα στην πόλη να τα στείλει
 Πολλές κυράδες ήρθανε, κι όλες οι μαυρομάτες
 Δική μου αγάπη δε φάνηκε, δε φάνηκε να έρθει
 Μου είπαν πως αρρώστησε, βαριά για να πεθάνει
 Πέντε γιατροί της έφεραν, γιατροί να τη γιατρέψουν
 Κανέννας δεν εμπόρεσε, για να τηνε γιατρέψει
 Κι ένα μικρό γιατρόπουλο, μικρό διαβολουμένο
 Στη σκάλα που ανέβαινε, στη σκάλα που ανεβάνει
 Από το χέρι την έπιασε, στα μάτια την κοιτάζει
 Κόρη μ' δεν είναι απ' αρρωστιά, δεν είναι από αρρώστια
 Μον' είναι από κρυφό καημό, κι από κρυφή αγάπη

Ν' αυτό το αστέρι - Χάιδω μ' - το λαμπρό

Ν' αυτό το αστέρι - Χάιδω μ' - το λαμπρό που πάει μαζί με τα άλλα
 Αυτό μου φέγγει και έρχομαι Χάιδω μου στην αυλή σου
 Βρίσκω την πόρτα σου ανοιχτή και τα κλειδιά παρμένα
 Για έβγα Χάιδω μ' στο παράθυρο και ρίξε τα μαλλιά σου
 Και κάντα - Χάιδω μου - σκάλες να ανεβώ, να ανέβω στον οντά
 Να έρθω στο κρεβατάκι σου να σε χορτάσω - Χάιδω μ' - φίλημα

Ποια σκύλα - μάννα μου - το 'λεγε τα αδέρφια δεν πονιούνται

Ποια σκύλα - μάννα μ' - το 'λεγε τα αδέρφια δεν πονιούνται
 Τα αδέρφια σκίζουν τα βουνά και οι αδελφές τους κάμπους
 Κι η μάννα σκίζει θάλασσες ώσπου να τα ανταμώσει
 Που πήγε και τα αντάμωσε σέ ένα χρυσό τραπέζι
 Χρυσά μαντήλια έστρωσε, χρυσά μαντήλια στρώνει
 Και ένας τον άλλο φίλαγε και ένας στον άλλο λέγει
 Καλώς ανταμωθήκαμε εμείς οι ντερτιλήδες
 Να κλάψουμε τα ντέρτια μας και την παλληκαριά μας

(Γύρισμα)

Κου κουσίτσα ντι ναπόι, Κα νιού άμου τι κριπάρι
Κα νιού άμου τι κριπάρι, Αλ Βασίλη αλ Καραγιάννη

Κάτω στα δασιά πλατάνια (Διαμαντούλα)

Κάτω στα δασιά τα πλατάνια, στην κρυόβρυση
Κάθονταν δυο παλληκάρια, και μια λυγερή
Κάθονταν και τρώγαν και πίναν, και κουβέντιαζαν
Διαμαντούλα μ' γιατί είσαι τέτοια, τέτοια κίτρινη
Μήνα ίσκιος να σε πατάει, μήνα φάντασμα
Μήνα ίσκιος με πατάει, μήνα φάντασμα,
Με πατούν δύο παλληκάρια

Νεραντζούλα φουντωμένη

Νεραντζούλα φουντωμένη που είναι τ' άνθια σου
Που είναι η πρώτη σου εμορφάδα που είναι τα κάλλη σου
Φύσηξε βοριάς κι αγέρας και τα τίνανε
Σε παρακαλώ βοριά μου φύσα ταπεινά
ν' αρμενίσουν τα καράβια, τα Ζαγοριανά
που 'χουν ναύτες παλληκάρια κι όμορφα παιδιά

Μια παπαδιά στον αργαλειό

Μια παπαδιά στον αργαλειό τα πόδια της κουνούσε
Και με το νου της έλεγε να 'χα ένα παλληκάρι
Το παλληκάρι το καλό θέλει καλή γυναίκα
Να ξέρει ρόκα και αργαλειό να ξέρει να υφαίνει
Το παλληκάρι θέλει τις έμορφες και αυτές τις μαυρομάτες

Απόψε να μη κοιμηθείς

Απόψε να μην κοιμηθείς, μόνο να καρτερέσεις
Βάστα κόρη μου το ύπνο σου, ώσπου να ξημερώσει
Απόψε τα ματάκια μου δάκρυσαν τα καημένα
Γιατί μου θυμηθήκανε πράγματα ξεχασμένα

Κάτω σε γιαλό - κάτω σε περιγιάλι

Κάτω σε γιαλό κάτω σε περιγιάλι κόρη αγάπησα
 Ξανθή και μαυρομάτα και γειτόνισσα
 Να τη κοιτώ στα μάτια και τα αδέρφια της
 Και τα ξαδέλφια της με ορμήνεψαν
 Έβγα σε βουνό σε μαρμαρένιο αλώνι
 Στήσε μια εκκλησιά καινούργιο μοναστήρι
 Πάρε νιο παππά, καινούργιους καλογέρους
 Βαρ' το σήμαντρο, βάρεσε τις καμπάνες
 Να έρθουν οι έμμορφες κι όλες οι μαυρομάτες
 Όλες ήρθανε μόνο μια δεν ήλθε
 Μου 'παν πως αρρώστησε, βαριά για να πεθάνει

Ένα πουλί θαλασσινό και ένα πουλί βουνήσιο

Ένα πουλί θαλασσινό και ένα πουλί βουνήσιο
 τα δύο πουλιά μαλώνανε στου σταυραϊτού τον τόπο
 γυρίζει το θαλασσινό και λέγει του βουνήσιου
 μη με μαλώνεις βρε πουλί και μη παραπαίρνεις
 κι εγώ πολύ δεν κάθομαι στο τόπο τον δικό σου
 αν κάτσω Μάη και Θεριστή και όλο τον Αλωνάρη
 και αν πάρω κι από τον Αύγουστο, τον Τρυγητή μισεύω
 και αφήνω γεια στις όμορφες και γεια στις μαυρομάτες
 και εγώ τραβάω στο τόπο μου, γυρνά στους ιδικούς μου

Κερασίνα

(Αργό της ευρύτερης περιοχής Ηπείρου - Θεσσαλίας)

Πανάθεμα τη μάννα σου και αυτή την αδελφή σου - μωρ' Κερασίνα μου
 Που σε έντυναν και σε έλουναν και σε έστειλαν στη βρύση
 Και σε σ' είδαν τα ματάκια μου και θέλουν να σε πάρουν
 Σύρε να πεις στη μάννα σου γαμπρό της να με κάνει
 Και αν σε ρωτήσει για προικιό, προικιά εγώ δεν θέλω

**Φιάτα μουσάτα βρέϊ στις γίνι λανόϊ
(Κόρη όμορφη θέλεις να παντρευτείς σε εμάς)**

Φιάτα - φιάτα μωρ μουσάτα βρέϊ στις γίνι λανόϊ;
 Νόι αβέμου μούντι μάρε, μου βάι ποτς στις τρέτσι
 Πιτρουρννίκλιε βάι μ'αντάρου, ας ιέου λα βόι βάι γίνου
 Φιάτα - φιάτα μωρ μουσάτα βρέϊ στις γίνι λανόϊ;
 Νόι αβέμου αρόου μάρε νού βάι σπότς σι τρέτσι
 Πούντε μάρε, βάι νια αντάρου, σιέου λα βόι βα σγίνου
 Φιάτα - φιάτα μωρ μουσάτα βρέϊ στις γίνι λανόϊ;
 Νόι άβέ μου σουάκρα αράου, νου βοσπότς τσις φάτσι
 Σουάκρα αράου, βιάστα μπούνα, ντι πέρι βα νά ακατσάμου
 (Πεθερά κακιά, νύφη καλή θα μαλλιοτραβηχθούμε!!!)

Παπαγιώργης (Από μικρός στα γράμματα)

Από μικρός στα γράμματα βρε πάπα - Γιώργη μου
 μικρός στα βιλαέτια και τώρα στα Γιώργη μ' γεράματα.
 ν' αμαρτωλός και κλέφτης ν' όλα τα κάστρα Γιώργη μ' πάτησες.

(Γύρισμα)

Σένα τα λέω τούτα κι αν θέλεις άκουσ' τα
 πάρε χαρτί και πένα και κάτσε γράψε τα

Όλα τα κάστρα πάτησες βρε πάπα - Γιώργη μου
 κι όλα τα μοναστήρια και τώρα αγνάντευες το κελί.
 και πώς να το πατήσεις τρογύρω γύρω Γιώργη μ' το 'φερνες.

Ένας πασάς διαβαίνει (Δημάκης)

Ένας πασάς διαβαίνει κι άλλος έρχεται,
 Στα Τρίκαλα πηγαίνουν, μες στον κασαμπά.
 Γυρεύουν τους γερόντους τους Τρικαλινούς,
 Γυρεύουν τους παπάδες τ' Ασπροπόταμου.
 Γυρεύουν τον Δημάκη απ' την Καστανιά.
 Δημάκης τρώει και πίνει στα ψηλά βουνά
 Στου Κρίτσα τα σαράγια μες το Μέτσοβο

ΠΟΙΜΕΝΙΚΑ - ΚΥΡΑΤΖΙΔΙΚΑ

Αφήνω γειά στις έμορφες (Η βλάχα)

Αφήνω γειά στις έμορφες, Και γεια στις μαυρομάτες
 Και εγώ πάω στα Γιάννενα, Στου μπέη τα σαράγια
 Γεια και χαρά σου Μπέη μου Καλώς τη βλάχα που 'ρθε
 Εγώ είμαι η βλάχα η όμορφη, η βλάχα η παινεμένη
 Που 'χω τα χίλια πρόβατα και πεντακόσια γίδια
 Λύκος να φάει τα πρόβατα και τσάκαλος τα γίδια
 Και γω πάω να παντρευτώ να πάρω παλληκάρι

Μπούλκω - Λαγιαρνί

Έβγα Μπούλκω μ' στο βουνό, έχω λόγια να σου πω.
 Να του πεις τ' αφέντη σου, να του κάψεις την καρδιά.
 Κλέφτες βγήκαν στα βουνά, για να κλέψουν άλογα,
 κι άλογα δεν βρήκανε, προβατάκια πήρανε.
 Πήρανε το λαγιαρνί, που 'χε το χρυσό μαλλί,
 τ' ασημένιο το κουδούνι, μας το πήρανε και πάει, μωρέ πάει βλαχούλα μ' πάει.

Τα πήρανε βλάχα μ' τα πρόβατα (βλ. σελ.48)

Τα πήρανε τα πρόβατα τα πήραν απ' τη στρούγκα, Βλάχα τσελιγγοπούλα
 Τα αρμέζαν τα ζαρμέζανε σε μια παλιοκαρδάρα - παλιά μου φιλενάδα

Πήρε ο Απρίλης δώδεκα, Παναγιωτούλα μου

Πήρε ο Απρίλης δώδεκα, κι Μάης δέκα πέντε,
 Να βγουν οι βλάχοι στα βουνά, να βγουν και οι βλαχοπούλες,
 Να βγουν τα λάια πρόβατα, με τα αργυρά κουδούνια,
 Του Παναγιώτη τα πρόβατα, δε φάνηκε να ήρθαν,
 Στους κάμπους βόσκουν μοναχά, και δίχως τα κουδούνια,
 Πήγε κι η Παναγιώταινα, με το παιδί στα χέρια,
 Νύχτα επήρε τ' άλογο, νύχτα το καλιγώνει
 Και νύχτα καβαλίκεψε, στα πρόβατα να πάει,
 Από μακριά τους ρώτησε και τους καλημερίζει,

*Παιδιά μου τι σας λείπεται. τι είστε λερωμένα,
Ο Παναγιώτης λείπεται, εδώ και δέκα μέρες.*

Μου γέλασε η χαραυγή (Κυρατζίδικο)

*Μου γέλασε η χαραυγή, με πλάνεψε η πούλια.
Και βγήκα νύχτα στα βουνά, νύχτα στα κορφοβούνια.
Και άκουσα γέλια και γυαλιά, και κλέφτικη κουβέντα
Και ακούω λάβα και φωνή, και ταραχιά μεγάλη.
Και ακούω δυο κλεφτόπουλα, και δυο διαβολιασμένα.
Σέρνουν ψωμί για τα σκυλιά, κρεάργια για λιοντάρια*

Γλυκοχαράζουν τα βουνά (Κυρατζίδικο)

*Γλυκοχαράζουν τα βουνά κι οι όμορφες κοιμούνται
Και τα καημένα τα παιδιά στα ξένα τυραννιούνται
Τα τρώει η λέρα στο κορμί και η ψείρα στο κεφάλι
Την Παναγιά την προσκυνούν και τον Θεό δοξάζουν
Να μην τους δώσει αρρωστιά, να μην τους δώσει αρρώστια
Η αρρώστια θέλει στρώματα θέλει προσκεφαλάκια
Θέλει και κόρη έμμορφη να κοιμηθούνε αντάμα*

ΑΛΛΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΟΥ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ

Αιντε φιάτι σς ν σαρίμου

*Αιντε φιάτι σν σαρίμου σνά σαρίμου σν συγκατσίμου
σν ακατσάμου νού κόρου μάρε, κόρου μάρε κου βιολί*

Πέντε μήνες περπατούσα

*Πέντε μήνες περπατούσα σε γιαλό - γιαλό το Λενάκι
Κι άλλους τόσους γκιζερούσα πέρα στα βουνά*

(Γύρισμα)

Απα αράτσε ντι λα γκούρα, στάι στι μπάσιον νοάρα γκούρα

Την αγάπη μου γυρεύω για να την ιδώ το Λενάκι

(Γύρισμα)

Μαστραπάς με δυο λουλούδια γεια σ' αγάπη μου καινούργια

Την αγάπη μου γυρεύω για να την εβρώ το Λενάκι

Μες στο Γκιουλ - Μπαζέ τη είδα που σεριάνιζε

(Γύρισμα)

Άπα αράτσε ντι σαούγκου στάι στι μπάσιου κ βάι φούγκου

Ούνα φλόρα γκαλμπινιόρα -

Θέλω να βγω να παένω

Ούνα φλόρα γκαλμπινιόρα, ντιμάντα αφιαλιτιλόρου

Σς γίνα σι νιού αλούμπα, ντουμίνικα ντιμνιάτσα

ντουμίνικα ντιμνιάτσα, σς λούνι ντι κα τρι σιάρα

σ νιέρρκουρε ντιμνιάτσα ντι λα σαλιατούρα

κού αύρα σι νι πουάρτα, στι μούλα νε γκαλτσάτα

Θέλω να βγω να πααίνω κι η αγάπη δεν μ' αφήνει

Βρίσκω μια μηλιά στο δρόμο, που 'ταν φορτωμένη μήλα

Κι άπλωσα να πάρω ένα, μη το παίρνεις μη τα αφήνεις

Μη το χλωρομαραγγιάζεις, ν' έχω την αγάπη μέσα

Που κοιμάται κύκλο-κύκλο, σαν το νιόγαμπρο ζευγάρι

Θάλασσα πλατιά

Θάλασσα πλατιά μαγκούφα ξενιτειά,

θάλασσα βαρύ το κόμα, σ' αγαπώ δεν είναι κρίμα

θάλασσα βαρύ τον άμμο, σ' αγαπώ και τι να κάνω

Έχω μια μηλιά και μια πορτοκαλιά

που απλώνει και φουντώνει, παλληκάρια μαραζώνει

Σε γιαλό γιαλό ψαράκια κυνηγώ

Σε γιαλό - γιαλό γυρίζω, κοριτσάκια τριγυρίζω

Αηδόνη (Συγκαθιστό)

Τ' ακούς τ' αηδόνη που λαλεί να παντρευτεί γυρεύει
 Και τη τρυγόνα κάλεσε γυναίκα να τη πάρει
 Σαν τ' άκουσε η πέρδικα βαριά της κακοφάνει

Εις υγεία βρε παιδιά (Στα τρία)

Εις υγεία βρε παιδιά, εις υγεία συντροφιά το ποτήρι γεμάτο
 Δώστου μια να πάει κάτω, για να βρει η κορφή τον πάτο
 Πιέστο Γιώργο πιέστο και ζαναγιομισέτο
 Βίβα μια, βίβα δύο βίβα τρεις και πέντε - δέκα
 Το διάβολο που τράβηξα να βρω καλή γυναίκα

Φράντζα βιάρντε ντι σικάρε -Φύλο Πράσινο της Σίκαλης

Φράντζα βιάρντε ντι σικάρε, νιά αρνιουζάστε πριμουβεάρε
 Σάσια τζονίλι ναφόρα, σ' φουρτουνάτουλου αμέου νούς βιάντε
 Βριάμου σι νι γίνα νιπουτούτου, σιν λιού αρούκου τα' αστερνούτου
 Ιέου σι μάγκου, έου σι μεπάου, σι ατσιλού σλι ντάου γιτρίε αμάρε.

Αστασιάρα νουί νι ντουρνί

(Απόψε δεν κοιμήθηκα με μια παλιογειτόνισσα)

Αστασιάρα νουί νι ντουρνί κού ούνα λάι παλιοβιτσίνα
 Σν' ιάμου τζιόνιλου λα ζιάνε, σνι γκα τρέι άννι βόι νιούλου αστέπτου
 Σμαναπόι βάι μι μαρίτου, σνι νιιλιάου ούνου γραμματίκου

Μια κόρη από 'είδα σήμερα στον αργαλειό που υφαίνει

Μια κόρη από είδα σήμερα, λαμπάδα - λαμπαδούλα μου
 Στον αργαλειό που υφαίνει λαμπαδούλα μου γραμμένη
 Ν' έχει ασημένιο αργαλειό και φιλντισένιο χτένι - μα τη κόρη απού υφαίνει
 Και τη σαΐτα που έριχνε και αυτή μαργαριτάρι - μα τον ήλιο το φεγγάρι

Οι Χοροί του Γάμου και οι Στίχοι τους

Ο Τριαντάφυλλος με τη Ματίνα Μπούμπα στο χορό στο πανηγύρι του Προφήτη Ηλία. Στο χορό τα αδέρφια του Βασίλης, Γεώργιος και Ελένη

ΜΕΤΣΟΒΙΤΙΚΟΙ (8σημοι)

Βαρείς, αργοί χοροί. Το δέσιμο των χεριών για τις γυναίκες είναι θηλυκωτά, ενώ για τους άνδρες από τις παλάμες. Χορεύεται από τα τιμώμενα πρόσωπα όπως, στον γάμο από τους γονείς των νεόνυμφων.

- Να αγοράσουσα από σερί κόρη από την Ανατολή (κουμπάρος)
- Κάτω σε πέτρα (γονείς)
- Λα πάτρου τσίντζι μάρμαρι
- Νίτσα-Νίτσα
- Ασιασιаре νουι ντουρνί κούνα λάι παλιό-βιτσίνα

- Τούτο το βαρύ χειμώνα-Σαμαρίνα ντιάντι νιάο
- Νι λαβντάρα ούνα μουσιάτα νάπαρτε ντι μάρε λάια
- Κάτω στο Δαφνοπόταμο
- Αέστα εάρνα σιάστε γκριάο

Κώστας Τάσης (4σημος) - γύρισμα Θάλασσα - Πλατιά - Ντουάου λάϊ φιάτι

Πήρε το όνομα από τον Κώστα Τάση προύχοντα του Μετσόβου.

Στα τρία

- Πέρα στον πέρα μαχαλά περιπατείς ανάρια-ανάρια
- Όταν ήμουν νιος και παλληκάρι
- Να αγορούσα από σειρά
- Ένας πασάς διαβαίνει

Συρτοί (7σημοι)

- Βούλω - μωρ- τσιβούλω
- Για μια βραδιά μια βραδιά
- Πέρα σ' εκείνο το βουνό -Αναστασιά
- Βλάχα πλένει στο ποτάμι

Ελεύθεροι σκοποί

- Κυρατζίδικος, Οργανικός σκοπός που αποτελείται από δύο μέρη:
α) ελεύθερου ρυθμού, β) 4σημου ρυθμού
- Νίτσα-Νίτσα
- Χανιώτικος
- Σκάρος
- Κινίκ στο Περιβόλι
- Πατινάδα του γάμου

Τσάμικα (6σημοι)

- 45 Κυριακές
- 45 Λεμονιές
- Ζήσε εσύ και εγώ ας πεθάνω
- Πέρδικα περδικούλα μου
- Ανάμεσα στα δυο βουνά
- Εψές, προψές επέρασα από το μαχαλά σου
- Κίνησαν τα καράβια
- Μια μικρή τσελιγγοπούλα
- Βασιλαρχόντισσα

Συγκαθιστοί

Σειρά χορών με διαφορετικό ρυθμό-μορφή-μελωδία με κοινό στοιχείο τη συγκαθιστή κίνηση των χορευτών όπου η κίνηση των χορευτών είναι αντίθετη, του ενός προς τον άλλον, με στροφή του κορμιού αριστερά-δεξιά. Στα πανηγύρια-γιορτές-γάμους, άρχιζαν το γλέντι με συγκαθιστό χορό, για να «μπούν στο κέφι» και τελείωναν με τον ίδιο χορό όταν δεν προλάβαιναν να χορέψουν όλοι.

- Άιντε μωρ' μηλιά- Μπεράτι
- Το μαύρο το μαντήλι
- Κάρι μπάτη νοάπτια
- Καλέ το φουστανάκι σου
- Εσύ είσαι μωρέ καημένη που δεν παντρεύεσαι
- Κλώσα τα πουλιά
- Μωρ' βιτσίνα μωρ μουσάτα
- Τα μεσάνυχτα
- Μπαίνω μεσ' στο αμπέλι
- Δεν μπορώ να καταλάβω - Τούρκα είσαι για Ρωμιά

Τραγούδια του Χορού των Κοριτσιών

Κυκλικός χορός στα τρία που χορεύεται σε πανηγύρια και γιορτές από κορίτσια τα οποία τραγουδούσαν και χόρευαν συγχρόνως. Ο χορός γίνονταν κάθε Κυριακή στα προαύλια των εκκλησιών (Άγιας Παρασκευής, Αγίου Δημητρίου). Ο χορός τελείωνε με τα σφυρίγματα των αγοριών.

*Ο χορός
των κοριτσιών*

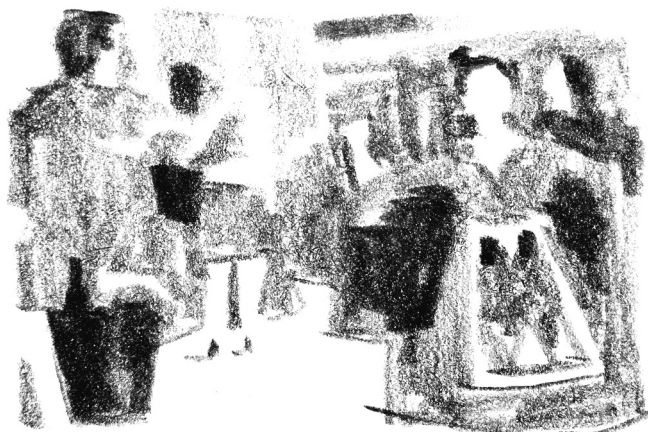
- Μωρ αρμούνα μωρ μουσάτα
- Μια πούλια μεσ' στον ουρανό
- Φράντζα βιάρντε ντι σικάρε
- Ο δυόσμος και ο βασιλικός
- Φιάτα μωρ μουσάτα
- Ν' αυτά τα μάτια μ' Δήμο μ' τ' όμορφα

- Όλες οι νιες παντρεύονται Γιαννούλα
- Όλες οι βέργες είναι εδώ
- Πέντε μήνες περπατούσα
- Μα ντι κου νίκα τι αστιπτάμου
- Βολιούμαι μια βολιούμαι δυο
- Τώρα το Μάη με τη δροσιά
- Φουντωμένο μου κλαρί
- Που ήσουν περιστερούλα μου.
- Μηλίτσα που'σαι στο γκρεμό
- Θέλω να βγω να πααίνω
- Μη χαλάτε το χορό
- Πέρα στον πέρα μαχαλά

ΟΙ ΣΤΙΧΟΙ ΤΩΝ ΧΟΡΩΝ ΤΟΥ ΜΕΤΣΟΒΟΥ

Λα πάτρου τσιντζι μάρμαρι (Στα τέσσερα - πέντε μάρμαρα)

*Λα πάτρου τσιντζι μάρμαρι, λα σιάσε μαρμαρίτσι
 Ακλό ιου σ' ντοάρμε φιάτα σίγκουρα, σίγκουρα σια σουσίτα
 Μα μούμα λι σλι ντσια, σ' μούμα σ' λι ντίτζε
 Ανάργια - ανάργια χίλιανι, ανάργια σι ν' τσι σκόλι
 Κα αουά σ' ν γίνου κούσκριλι, κούσκριλι κου γαμπρίτζ
 Σκα γίνου τούτς νιαντούνου, σγκίνε σν' κουπασιάσκα
 Μά μπάγκα τς μάνα τζέπια αμιάα, ντσ' λιάι ν' έρμα ντι κλιάμα
 Σι λιού αλ νιόγαμπρου σ' σκότε γίνου ντι ρόσιου,
 πουτσούνου - πουτσούνου, σνού σι μπιάτα*

Κάτω σε πέτρα, Νί λαβντάρα, Λά πάτρου τσίντζι μάρμαρι (χορός γονιών)

Κάτω σε πέτρα σε λιθάρι, γαϊτανάκι μου καημένο
γαϊτανάκι μου καημένο σ' όλο το κόσμο ζακουσμένο

Νι λαβντάρα ούνα μουσιάτα, νάπαρτι ντι μάρε λάια
Νάπαρτε ντι μάρε λάια, κουμ βά σφάκου σι νιού βέντου

Λα πάτρου τσίντζι μάρμαρι, λα σιάσε λιθαρίτσι
Σιάσε φιάτα σίγκουρα, σίγκουρα σιά σιουσίτα

Νί λαβντάρα ούνα μουσάτα (Μου προξένεψαν μια όμορφη)

Νί λαβντάρα ούνα μουσάτα, νάπαρτι ντι μάρε λάια,
Κούμ 'σι νι φάκου σι νιού βέντου;
Γκάλικα τα' κάλου τζουνιάλι,
σι σταρούτσι πινι ντι μουσιάτα;
Του σιάστε μάτα μωρ μουσάτα
Μουμανι σι ιάστε λα νούμπτα
Του σιάστε αφέμτου μώρ μουσάτα;
Αφέντλου σι ιάστε λα μπιάρε,
λα μπιάρε πισιλιάσκα
Του σιάστε φράτε μωρ μουσάτα;
φράτε νιουσάστε καρβανάρου

Ανάμεσα ντι ντόι λα μούντζα σιάστε ούνα γίνιτε

Σάντου ντόι λα μούντζα - ντε μωρ ' μαυρομάτα, ντε μωρ ' κού όκλιου λάιου
Ανάμεσα ντι ντόι λα μούντζα - ντε μωρ μαυρομάτα, ντε μωρ ' κού όκλιου λάιου
Σια ιάστε ούνα λα γίνιτε - ντε ντε μωρ μαυρομάτα, ντε μωρ ' κού όκλιου λάιου

Βαγγελίτσα

Μαντικουνίκα τι αστιπάμου, σνί κρέστι σιντί λιάου, άιντε μώρε νίκανι
(Άπα αράττσι ντι γκούα σιας στη μπάσιου να ουάρα γκούρα)
Σνι κριέστι σιντί λιάου, άιντε Βαγγελίτσανι
Μα ντς κρισκούς μα ντς αλαβντάς, σιάλτου μπαρμπάτου ντς λουάςς
Σιάλτου μπαρμπάτου ντς λουάς, άιντε Βαγγελίτσανι

ΤΣΑΜΙΚΑ***Ανάμεσα στα Δυο Βουνά***

*Ανάμεσα στα δυο βουνά
 ήταν μια κρύα βρύση,
 και έσκυψα να πιω νερό
 Να πιω και να γεμίσω
 μου πέφτει το μαντήλι μου το χρυσοκεντημένο
 Πόχει τριακόσια δυο φλουριά*

Σαράντα πέντε Κυριακές

*Σαράντα πέντε Κυριακές και εξήντα δυο Δευτέρες,
 δεν είδα την αγάπη μου, την αγαπητικιά μου
 Μια Κυριακή σαν το πρωί την είδα στολισμένη,
 με δυο μαντήλια στο λαιμό και τέσσερα στο χέρι
 και στο χορό που χόρευε, και στο χορό χορεύει,
 και με το μάτι της πατώ και με τα χείλια λέω
 που ήσουν ψες, που ήσουν προψές το βράδυ
 Εψές ήμουν στη μάννα μου, προψές στην αδελφή μου
 και απόψε θα μαστε τα δυο*

Κίνησαν τα καράβια

*Κινήσαν τα καράβια τα Ζαγοριανά
 κίνησε κι ο καλός μου να πάει στην ξενιτιά
 Ούτε γράμμα μου στέλνει, ούτε αντιλογιά.
 Μου στέλνει ένα μαντήλι, με δώδεκα φλουριά
 στην άκρη απ' το μαντήλι μου 'χει αντιλογιά.
 Θέλεις κόρη μ' παντρέψου, θέλεις καλογριά,
 θέλεις τα μαύρα βάλε, και καρτέρα με.
 Εδώ στον τόπο που 'ρθα και παντρεύτηκα
 μαεστροπούλα πήρα και μπερδεύτηκα.
 Μαγεύει τα καράβια και δεν έρχονται
 εμάγεψε και μένα και δεν έρχομαι.
 Κινώ να 'ρθώ στο σπίτι, χιόνια και βροχές
 πάλι πίσω γυρίζω, ήλιος και ζαστεριά*

Σαρανταπέντε λεμονιές

Σαρανταπέντε λεμονιές, στην άμμο φυτεμένες,
νερό είχαν στη ρίζα τους και αυτές μαραγκιασμένες
έτσι είναι η κόρη η ανύπαντρη και η κακοπαντρεμένη
και ο χλεμπονιάρης έβηξε και η κόρη αναστενάζει
φωτιά να κάψει τα άσπρα σου φωτιά και τα φλουριά σου
εγώ θέλω το ταίρι μου να παίζω να γελάσω

Πέρδικα-Περδικούλα μου

Πέρδικα-περδικούλα μου, πέρδικα μου γραμμένη
Σ' όλο το κόσμο ήμερη, σε μένα στέκεις άγρια
Για στρώσε τα στρωσίδια σου, και έλα κοντά μου κάτσε
Να σε βαστώ στα γόνατα

ΠΑΤΙΝΑΔΕΣ: ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΚΑΙ ΧΟΡΟΙ ΤΟΥ ΔΡΟΜΟΥ

Πατινάδες : Εύθυμα τραγούδια του δρόμου - κυρίως ερωτικά και αισθηματικά, που τραγουδιούνται και χορεύονται στους γάμους ή παλιότερα και ανεξάρτητα στους δρόμους από παρέες νεαρών στο τέλος του γλεντιού στη ταβέρνα (όπως οι καντάδες άλλων περιοχών). Στο γάμο τραγουδιούνται και χορεύονται καθ' οδόν από τη παρέα των νυμφευομένων με τα όργανα στο τέλος της πομπής μαζί με τον οργανικό σκοπό πατινάδα.

Εσύ κοιμάσαι με τη μαμά σου

Εσύ κοιμάσαι με τη μαμά σου
Και εγώ γυρίζω στο μαχαλά σου

(Γύρισμα)

Αίντε λέλε νίκα νι - λέλε μπουμπουλίκα νι
Αίντε τούμπου τούμπου του - άντε συ μου σήκωσες το νου

Εσύ κοιμάσαι στα σεντονάκια, Και εγώ γυρίζω μες τα σοκάκια
Εσύ κοιμάσαι στη κουνουπιέρα, Και εγώ γυρίζω νύχτα και μέρα

Εμένα ή μάμμα μου μικρή με πάντρεψε

Εμένα η μάμμα μου κι η παραμάμα μου, μικρή με πάντρεψε και με προξένεψε
Με πάντρεψε μακριά στο πέρα μαχαλά, που 'χουν τα σπίτια τα ψηλά
Που 'χουν τα σπίτια τα ψηλά, τα μπαλκονάκια χαμηλά

(Γύρισμα)

Βρήκα πεθερά σαν τη τριανταφυλλιά
Βρήκα πεθερό σαν τον αγγελινό
Βρήκα αδέρφια δυο, το πιο μικρότερο
Το πιο μικρότερο, το διαβολώτερο
Με ξυπνάει πρωί με τη χαραυγή
Ξύπνα νύφη μας καλέ νυφούλα μας

Θα σπάσω κούπες

Και θα σπάσω κούπες για τα λόγια που πες

(Γύρισμα)

Ω τα μιλήσαμε, ω τα συμφωνήσαμε

Και θα σπάσω πιάτα για τα έρμα νιάτα
Και θα σπάσω μπύρες..... (αυτοσχεδιασμός)

Γιούργια

Θέλησα να κάνω γιούργια στη ποδιά σου την καινούργια
Θέλησα να κάνω νάζια στη ποδιά σου τη γαλάζια

(Γύρισμα)

Γιούργια γιούργια γιούργια στα παλιούργια
Γιούργια γιούργια γεια σου αγάπη μου καινούργια
Όπαλα, όπαλα μου 'σπασες τα κόκαλα

Εψές προψές σαν πέρασα από το μαχαλά σου

Εψές προψές σαν πέρασα από το μαχαλά σου
Και άκουσα λόγια και χαρές και νόστιμες κουβέντες
Και άκουγα που σε μάλωνε εκείνη η μαμά σου
Και αν σε μαλώνει πως περνώ πες μου να μη περάσω, Πέρασε ασίκη μου πέρασε

Ξύπνα περδικομάτα μου

Ξύπνα περδικομάτα μου κι ήρθα στο μαχαλά σου
Χρυσά πλεξούδια σου 'φερα να πλέξεις στα μαλλιά σου
Δεν το 'ξέρα λεβέντη μου πως ήσουν η αφεντιά σου
Να πεταχτώ σαν πέρδικα να έρθω στην αγκαλιά σου

Βαρκούλα τι ζητάς εδώ;

Βαρκούλα τι ζητάς εδώ μες το δικό μας το γυαλό;
Πάω να δουν τα μάτια μου πως τα περνάει η αγάπη μου
Μη πάει αλλού κι αγάπησε και μένα μ' απαράτησε

Ζαχαρούλα

Σειούνται τα δέντρα, σειούνται τα φύλλα, σειούνται και τα κλαδιά
Έτσι σείεται και η Ζαχαρούλα σαν πάει στην εκκλησιά

(Γύρισμα)

Ζαχαρούλα τ' όνομα σου και γλυκό το φίλημά σου

*Τσαρούχια πατινιένια και φούστα θαλασσιά
Τα βάζει η Ζαχαρούλα και πάει στην εκκλησιά*

Ζάχαρη και πορτοκάλι σαν εσένα δεν είναι άλλη

*Πάρε καρότσα και έλα στα χειμαδιά
Να δεις τους τσελιγγάδες που φτιάνουν τα μαλλιά*

Ζαχαρούλα παινεμένη και στο κόσμο ζακουσμένη

*Στα Γιάννενα θα πάω σταμπογιατζίδικα
Να βάψω τα μαλλιά μου τα σεβνταλίδικα*

Ζαχαρούλα-Ζαχαρούλα συ μου πήρες τη καρδούλα

*Δεν σ' έχω να δουλεύεις να βασανίζεσαι
Σε έχω να τρως να πίνεις και να στολίζεσαι*

Ζαχαρούλα τ' όνομα σου και γλυκό το φίλημά σου

Κυρατζίδικος - Κυρά Γιώργαινα

*Έφταιξα συγχώρησε με Κυρά - Γιώργαινα καημένη
Πάρε πέτρα κτύπα το κεφάλι, Κυρά - Γιώργαινα καημένη
Κι αν με δείρεις τι θα καταλάβεις Κυρά - Γιώργαινα καημένη
Τα τσαρούχια θέλουν φούντες Κυρά - Γιώργαινα καημένη
Τα φασόλια θέλουν λάδι Κυρά - Γιώργαινα καημένη*

Μαρουσιάνα – Πέντε μήνες

*Πέντε μήνες εξι αδράχτια πότε τα 'γνεσες Μαρουσιάνα
Και άλλους πέντε, δύο κουβάρια πότε τα 'μασες
Και άλλους τόσους γκιζερούσα στα ψηλά βουνά
Την αγάπη μου γυρεύω, που να την εβρώ
Σε χρυσό μπαχτσέ την βρίσκω στα τριαντάφυλλα*

Ο δυόσμος και ο βασιλικός

Ο δυόσμος και ο βασιλικός και το μακεδονήσι - παν τα ματάκια βρύση
Αυτά μ' αποκοιμίσανε και μου φύγε η αγάπη - κοντούλα και γιομάτη
Παίρνω τα όρη σκούζοντας και τα βουνά ρωτώντας - Θεό παρακαλώντας

Μπιζέρισα μωρ' μάννα

Μπιζέρισα μωρ' μάννα, μαντήλια να κεντώ
Και θα τα παρατήσω, να πάω να παντρευτώ
Βάστα κόρη μου, βάστα και τούτη τη χρονιά
Ωσπου να βγουν τα στάρια, βαμβάκια και κρασιά
Θέλουν να με παντρέψουν ψηλά στη Καστανιά

Τα Μεσάνυχτα

Τα μεσάνυχτα την πόρτα σου άνοιξα, Και τη χαραυγή σου πήρα το φιλί
Μήλο κόκκινο, κορμί Γιαννιώτικο, Μήλο της μηλιάς, κορμί της αγκαλιάς

Δέντρο είχα στην αυλή μου - Το κλήμα πόχεις Μάρω στην αυλή

Δέντρο είχα στην αυλή μου, για παρηγοριά δική μου
Στα ψηλά τα παραθύρια, κάθονται δυο μαύρα φρύδια
Στα ψηλά τα μπαλκονάκια, κάθονται δυο μαύρα μάτια

Το κλήμα που 'χεις Μάρω μ' στην αυλή
Το κλήμα θέλει κλάδεμα, το κλήμα θέλει πότισμα
Ν' ανθίσει να βλαστήσει, σταφύλια να γιομίσει
Και το κορίτσι φίλημα, να μη σε λησμονήσει

Τί να τον κάνω τον ντουινιά - θα φύγω μάνα και θα κλαις

Τί να τον κάνω τον ντουινιά, τον έρημο τον κόσμο;
Τον έρημο τον κόσμο καημένη Αναστασιά
Τον έρημο τον κόσμο, κοντούλα λεμονιά
Θα φύγω μάνα και μην κλαις, θα πάω μακριά στα ξένα
Θα κάνεις χρόνους να με δεις, μήνους να μ' ανταμώσεις μανούλα μ' έχε γεια.

Όταν ήμουν νιός και παλικάρι

Όταν ήμουν νιος και παλληκάρι, με αγαπούσαν τα κορίτσια
 Με ήθελαν και οι παντρεμένες, χήρες και αρραβωνιασμένες
 Τώρα γέρασα ο καημένος, δεν με θέλουν τα κορίτσια
 Μ' άφησαν και οι παντρεμένες, χήρες και αρραβωνιασμένες
 Σας παρακαλώ κορίτσια να με βάλετε στη μέση, να διαλέξω όποια μ' αρέσει
 Να διαλέξω την Ελένη που την έχω χαϊδεμένη

Βούλω μωρ Τσιβούλω, σόρα Παρασκευούλω

Βούλω μωρ μωρ Τσιβούλω, σόρα Παρασκευούλω
 Σιάα κουσίτσα γκάλμπινε, φάτσα κα τριαντάφυλλου
 Για ιέσς παν τί ούσια, στι ακάτσου ναθιάμ' τη γκούσια
 για ιέσς παν ντι κάλε, στς ντάου ούνα πουρτουκάλιε
 (Γύρισμα)

Μια μικρή κοντούλα από τη γειτονιά πο' χει μαύρα μάτια και σγουρά μαλλιά
 η μάννα της την λέει και την τυραννά, ποιος σε φίλησε ποιος σ' αγκάλιασε

Στου παιδιού μου τη χαρά (Σκωπτικό)

Στου παιδιού μου τη χαρά έσφαξα ένα κόκορα
 Εφαγε όλη η Καστρίτσα χόρτασε κι η Βασιλίτσα
 Έχει - έχει το καζάνι τρύπα έχει
 Κάνε με κυρά Γαμπρό τι καλό παιδί είμαι εγώ
 Τα παπούτσια που φοράω στο Κασσάρα τα χρωστάω

Το ποιος χτυπάει το μάνταλο

Το ποιος χτυπάει το μάνταλο, το νάνι το νάνι
 το ποιος και τη δικέλλα, έλα το βράδυ έλα
 Γιατί ο άνδρας μου είναι εδώ, το νάνι το νανάκι, έλα ταχιά το βράδυ
 Θα σου' χω ψάρια στο νταβά, το νάνι το νάνι
 κι' αυγά μες στο τηγάνι έλα ταχιά το βράδυ
 Θα σφάξω και τον κόκορα, το νάνι το νάνι
 και την παλιά την κότα, έλα ταχιά την πόρτα
 Θα σβήσω τη γκαζόλαμπα, το νάνι το νάνι
 θα ανάψω και το τζάκι, έλα ταχιά βραδάκι

Τ' αρμέζανε τα πρόβατα

*Τ' αρμέζανε – βλάχα μ' – τα πρόβατα, σε μια παλιοκαρδάρα
παλιά μου φιλενάδα*

*Το πήζανε και το τυρί σε μια παλιοκαρδάρα, βλάχα τσελιγγοπούλα
Σιά που βοσκάς τα πρόβατα, σιά που βοσκάς τα γίδια βλάχα μ' με τα στολίδια
Πέρα σε εκείνο το βουνό, στα δέντρα τα μεγάλα και βγάζουν τόσο γάλα.
Θα βγω κι εγώ ταχιά πρωί, να κάνουμε παιχνίδια να χάσουμε τα γίδια
Ροβόλα τα, ροβόλα τα, τα γίδια και τα πρόβατα.*

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΧΟΡΟΥ ΤΩΝ ΚΟΡΙΤΣΙΩΝ***Μωρ' αρμούνα φιάτα μωρ' μουσιάτα***

*Μωρ αρμούνα φιάτα μωρ' μουσιάτ τσίντσο στάι μαρανάτα
Τάτσι ντάντω νί- νού μι κρεάπα, Κα νιάμου τζούνιλε λα ζιάνε
Ντόσμπρτζε άνι λα ζιάνε, νιγκά τρέι βάι νιούλου αστέπτου
Σια απόι βα μα , σινι λιάου ούνου γραμματίκου
Κου σαμούρα πάντι μπάντε, σκού βιβλίε ατσιάλε κρεπάτλε*

Μια πούλια μες' στον ουρανό μια λυγερή στον κόσμο

*Μια πούλια μες' στον ουρανό, μια λυγερή στο κόσμο
Ν' είχε ασημένιο αργαλειό και φιλντισένιο χτένι
Και τη σαίτα που έπαιζε, και αυτή μαλαματένια
Και από το βρόντο του αργαλειού και κι απ' τον ηχώ της κόρης
Ο ήλιος αντραλίστηκε, κι αργεί να βασιλέψει*

Φιάτα μωρ' μουσιάτα

*Φιάτα μωρ' μουσιάτα, τσι τι γκάτσια μάτα,
Μούμα νου μίι γκάτσια, μούμα μι πιτριάτσε
Σινλιάου άπα αράτσε, ντι ντίντι λα λιβάντζ,
Ντι ντίντι λα λιβάντζ, Σιάστε φρίκα μάρε*

Σάντου τρέι σμπιντζουράντζ, σπιντζουράτζ ντί κλάπε
 Σ' ασέλ μάρλε ντάτζε, λελε μούμα, μούμα μ' χουλισίτα,
 μούμα μ' χουλισίτα, κάρ βα τι χαρνιάσκα
 Σ' ασέλου ντι μέσε, τζάτζε, λέλε νβιάστα
 Τζάτζε λέλε νβιάστα, κάρ βα τι χαρνιάσκα
 Σιά ασέλου νίκου τζάτζε, λέλε σόρα αρβουννισίτα
 λέλε σόρα αρβουννισίτα, κάρ βαρ τη μαρίτα, κάρ βατς ντά πρατσία

Ν' αυτά τα μάτια μ' Δήμο μ τ' όμορφα

Ν' αυτά τα μάτια μ Δήμο μ τ' όμορφα, τα φρύδια τα γραμμένα
 (μώρ' γειά σου αγάπη μου γειά σου, σε κλαίνε τα μάτια μου)
 Αυτά με κάνουν Δήμο μ κι αρρωστώ, με κάνουν και πεθαίνω
 Για πάρε Δήμο το σπαθάκι σου, και κόψε το λαιμό μου
 Για μάσε και το αίμα μου, σ' ένα χρυσό μαντήλι
 Και σύρτο στα εννιά χωριά, στα δέκα βιλαέτια
 Κι' αν σε ρωτήσουν τι είναι αυτό, το αίμα της αγάπης

Όλες οι νιες παντρεύονται Γιαννούλα

Όλες οι νιες παντρεύονται Γιαννούλα – Γιαννούλα
 και παίρνουν παλληκάρια μωρή κοντή Γιαννούλα
 Κι εγώ η Γιαννούλα η όμορφη πήρα το μαραζιάρη
 Εσείς κορίτσια ανύπαντρα και αρραβωνιασμένες
 Φλουριά να μη ζηλέψετε μπροστά στα παλληκάρια
 Έτσι τα ζήλεψα κι εγώ και πήρα γέρο άνδρα
 Τα νιάτα αξίζουν μάλαμα, τα νιάτα αξίζουν γρόσια

Όλες οι βέργες είναι εδώ

Όλες οι βέργες είναι εδώ, όλες οι βέργες στο χορό
 Δική μου βέργα δεν είναι εδώ, πάει στη βρύση για νερό
 Πάω και εγώ κοντά να ιδώ, να της θολώσω το νερό
 Να της τσακίσω το σταμνί, να πάει στη μάννα αδειανή
 Και αν σε ρωτήσει η μάννα σου, κόρη μου πού είναι ή στάμνα σου
 Μάννα μου παραπάτησα, και το σταμνί μου τσάκισα
 Δεν είναι παραπάτημα, μόνο είναι ανδρός αγκάλιασμα

Βολιούμαι μια, βολιούμαι δυό (της ξενιτειάς)

*Βολιούμαι μια βολιούμαι δυό, το αηδόνι το αηδόνι
Βολιούμαι τρεις και πέντε, το αηδόνι το αηδονάκι
Βολιούμαι να ξενιτευτώ, στα ξένα για να πάω
Όσα βουνά και να διαβώ, όλα τα παραγγέλνω
Βουνά να μη χιονίσετε, κάμποι μη παχιαστείτε
Όσο να πάω και να 'ρθώ, και πίσω να γυρίσω
Η ξενιτειά με πλάνεψε, κι απόμεινα στα ξένα
Και κάνω χρόνους δώδεκα, και μήνες δεκαπέντε
Και πιάνω ξένους αδελφούς, και ξένες παραμάννες
Για να μου πλένουν τα ρούχα μου, τα έρημα σκοντιά μου
Τα πλένουν μια τα πλένουν δυο, τα πλένουν τρεις και πέντε
Και από τις πέντε και μπροστά, τα ρίχνουν στα σοκάκια*

Τώρα το Μάη με τη δροσιά (της ξενιτειάς)

*Τώρα το Μάη με τη δροσιά, τώρα το καλοκαίρι,
Τώρα κι ο ξένος βούλεται, να πάει στη καλή του
Νύχτα σελώνει το άλογο, νύχτα το καλιγώνει
Βάζει ασημένια πέταλα, καρφιά μαλαματένια
Στο δρόμο που επήγαινε, στο δρόμο που πηγαίνει
Βρίσκει τρεις κόρες εκεί κοντά, τις τρεις αράδα-αράδα
Η μιά κεντάει τον ουρανό, κι η άλλη το φεγγάρι
Κι ή τρίτη η μικρότερη, κοιτάει τον Άγιο Γιάννη*

Φουντωμένο μου κλαρί

*Φουντωμένο μου κλαρί, κάθετα και ένα πουλί
Και φωνάζει αρματολοί, αρματολοί και γκρέμπενι
Φάτε πιέτε βρέ παιδιά, εκεί πάνω στην οξνά
Στου Βλαχάβα τα χωριά, πέθανε μια καλογριά
Και την πάν στην εκκλησιά, με λαμπάδες με κεριά
Με λαμπάδες με κεριά, και με μοσχοθύματα*

Που ήσουν περιστερούλα μου

Που ήσουν περιστερούλα μου, τόσο καιρό χαμένη
 Στους κάμπους ήμουν και έβοσκα, στα πλάγια γκιζερούσα
 Και το τώρα το φθινόπωρο, σιγά – σιγά στον Άγιου Δημήτρη
 Πήγα να μάσω κάστανα, μαζί με την Βασίλω
 Κι ο κλέφτης μας αγνάντευε κ' από ψηλή ραχούλα
 Κορίτσια Καστανιώτικα, ν' ελάτε παραπάνω
 Κάτι να σας ρωτήσουμε, κάτι να σας ειπούμε
 Μήνα είναι Τούρκοι στο χωριό, μήνα είναι κι Αρβανίτες;
 - Εμείς καλά δεν ξέρουμε, αν είναι κι αν δεν είναι.

Μηλίτσα που είσαι στο γκρεμό

Μηλίτσα που είσαι στο γκρεμό, με μήλα φορτωμένη
 Τα μήλα σου μ' αρέσουνε, και το γκρεμό φοβούμαι
 Σαν τον φοβάσαι τον γκρεμό, έλα από το μονοπάτι
 Το μονοπάτι με έβγαλε, σε μια παλιοκκλησούλα
 Εκεί ήταν τρία μνήματα, τα τρία αράδα- αράδα
 Δεν τα είδα και τα πάτησα, στα μάτια και στα φρύδια
 Και ακούω το μνήμα που βογκά, βαριά και αναστενάζει
 Τι έχεις μνήμα και βογκάς, βαριά και αναστενάζεις;
 Γιατί ήρθες και με πάτησες, στα μάτια και στα φρύδια
 Αν είσαι νιος και πάτησες, αν είσαι παλληκάρι
 Κι αν είσαι κάνας γέροντας, χρόνος να μην σε εύρει
 Κι αν είσαι κι η αγάπη μου, σκόψε να με φιλήσεις

Θέλω να βγω να πααίνω

Θέλω να βγω να πααίνω, και η αγάπη δεν με αφήνει
 Κίνησα το δρόμο- δρόμο, το στενό το μονοπάτι
 Βρίσκω μια μηλιά στο δρόμο που ήταν φορτωμένη μήλα
 Κι άπλωσα να πάρω ένα, μην το παίρνεις μην τα αφήνεις
 Μην το χλωρομαραγγιάζεις, κι έχω την αγάπη μέσα
 Που κοιμάται κύκλο-κύκλο, σαν το νιόγαμπρο στο ρούχο
 Σαν σπυρί μαργαριτάρι

Ιέσα ουάμα ιέσι αφέντη κα νιά γίνε νβιάστα ανουάστρα
 Άλμπ- άλμπα κά σκαμάνγκα, ρόσα-ρόσα κα πιπέρου

Μη χαλάτε το χορό

Μη χαλάτε μωρέ μικρή – μη χαλάτε το χορό
 Μη χαλάτε το χορό, είμαι ξένος και θα ιδώ
 Και θα πάω να 'μολογώ στον Ταξιάρχη μαχαλά
 Στον Ταξιάρχη μαχαλά, αγαπώ και εγώ μια νια
 Αγαπώ και εγώ μια νια, που την λένε Λεμονιά
 Λεμονιά πορτοκαλιά, που τα βγάζει στα μαλλιά

Πέρα στον πέρα μαχαλά

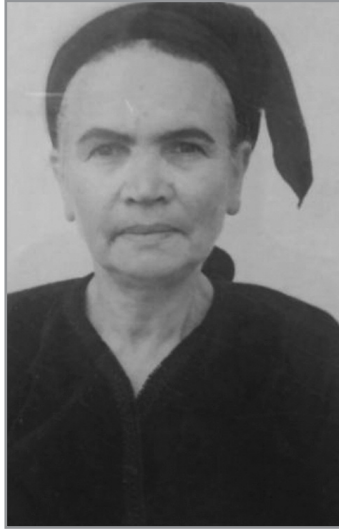
Πέρα στο πέρα μαχαλά, στον πέρα και τον δώθε
 (Περπατάς ανάρια-ανάρια, σαν τη πέρδικα στα πλάγια
 Περπατάς σιγά-σιγά, σαν τη πάπια στα νερά)
 Εκεί παντρεύουν μια ξανθιά, ξανθιά και μαυρομάτα
 (Περπατάς ανάρια-ανάρια, σαν τη πέρδικα στα πλάγια
 Περπατάς σιγά-σιγά σαν τη πάπια στα νερά)

Λεύκωμα Φωτογραφιών

ΟΙ ΠΑΠΠΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΓΑΜΟΙ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΤΟΥΣ

Δημήτριος Γ. Μπούμπας και Αθηνά Μπούμπα. Ο Δημήτριος εκτελέστηκε από τους Γερμανούς το καλοκαίρι του 1944 στις Πολιτισιές μαζί με άλλους Μπουμπαίους που κουρέυανε τα πρόβατα αφήνοντας την Αθηνά χήρα με πέντε παιδιά (Βασίλειο, Κούλα, Τριαντάφυλλο, Γεώργιο, και Ελένη)

Απόστολος και Ευτυχία Μπούμπα. Ο Απόστολος και ο γιος του Δημήτριος εκτελέστηκαν από αντάρτες του ΕΛΑΣ το 1947 στο χειμαδιό τους στη Θεσσαλία. Η γιαγιά Ευτυχία μεγάλωσε μόνη της τα εναπομείναντα επτά παιδιά της (Χριστόδουλο, Ματίνα, Χάιδω, Στέργιο, Ελένη, Αιμιλία και Ανθούλα)

ΟΙ ΓΑΜΟΙ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΤΟΥΣ

Βασίλειος και Σταυρούλα Μπούμπα (1951)

Τριαντάφυλλος και Ματίνα Μπούμπα (22-8-1954)

Γεώργιος και Σταματία Μπούμπα (24-8-1958)

Κούλα και Αριστοτέλης Γεωργίτσης (4-12-1949)

Ελένη και Στέργιος Γ. Μπούμπας (24-8-1958)

Χρήστος και Λίτσα Μπούμπα (13-9-1964)

*Στέργιος και Βούλα Μπούμπα (18-9-1966, 1^{ος} γάμος, δεύτερος
μετά τη χηρεία του με Αφέντω Ν. Ζαρκάδη / Σίψη το 1979)*

Ελένη και Χρήστος Δασούλας (28-8-1964)

Αιμιλία και Τάσος - Σύκας Τόδης (24-9-1967)

Ανθούλα και Ευρυσθένης Βασιλείου (26-12-1970)

Άλλες Φωτογραφίες

Τά δύο σόγια, Μπουμπέικο και Γαλανέικο στη θέση Γκούρα

*Τα στέφανα του Χρήστου και Λίτσας Μπούμπα. Μπράτιμος ο Τ. Μπούμπας
Στο μυστήριο ο ιερέας Απόστολος Σταχούλης - παραδοσιακός,
μουσικολογιώτατος, καλλικέλαδος, εξαιρετικά πρόθυμος και ευπροσήγορος.
Μαζί με το φίλο του π. Γεώργιο Σκουρτανιώτη από τα Τρίκαλα - τον οποίο
φιλοξενούσε τα καλοκαίρια στο σπίτι του - ήταν οι αυθεντικοί εκφραστές του
φιλακόλουθου παραδοσιακού λαϊκού τοπικού κλήρου στην ευρύτερη περιοχή
Μετσόβου, Καλαμπάκας και Τρικάλων όπου οι «παπάδες μύριζαν λιβάνι»*

Ο θείος Χρήστος και Νίτσα Δασούλα (28-8-1964)

Ο Τριαντάφυλλος με τη Ματίνα Μπούμπα κρατάν τη μάννα τους Αθηνά στο χορό. Παρακολουθούν ο Γιώργος και η Σταματία Μπούμπα

Ευτυχία Α. Μπούμπα-Γαλάνη και ο αδικοχαμένος γιός της Δημήτρης - Μήτσιος

*Γεώργιος Μπούμπας (πατέρας του Δημητρίου Μπούμπα)
και ο εγγονός του Γεώργιος Δ. Μπούμπας στις Πολιτισίες*

ΠΗΓΕΣ

1. Μ.Γ. Τρίτου Παραδοσιακός Μετσοβίτικος Γάμος.
2. Το Μέτσοβο (Ιστορία - Αξιοθέατα - Σύγχρονη ζωή), Μ Τρίτου, Αθήνα 1982
3. Μετσοβίτικα Ανάλεκτα. Χ. Τόπη-Λαδιά, Εκδόσεις Παπαζήση - Χ. Λαδιά
http://www.ladias-chra.gr/pdf/metsovitika_analekta.pdf
4. Πνευματικό Κέντρο-Χορευτικός Σύλλογος Δήμου Μετσόβου.
5. Γ. Μέτσιοι - Μετσοβίτικος Πολιτισμός Βλαχοι.net
<http://vlahoi.net/politismos/metsovitikos-politismos>
6. Ηχητικά και Κινηματογραφικά Δεδομένα από Πολλαπλές Πηγές όπως Ίδρυμα Εγνατία Λαογραφικό Μουσείο Μετσόβου, Δίκτυο Βλάχων (Βλάχοι νετ)
7. Φωτογραφίες Οικογενειακού Αρχείου και Κώστα Μπαλάφα από το Λεύκωμα Μέτσοβο, Έκδοση Ποταμός http://www.costasbalafas.gr/index.php?view=category&catid=3&option=com_joomgallery
8. Γιάννης Μήλιος - Δημήτρης Ξιφαράς. Μέτσοβο - Η διαμόρφωση της "βλάχικης" αστικής τάξης και η ενσωμάτωση της στον ελληνικό αστισμό
<http://vlahoi.net/vlahoi-kai-ellinismos/metsovo-i-diamorfosi-tis-vlahikis-astikis-taksis>

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

1. Στις Γυναίκες και Άνδρες του Μετσόβου και στους Οργανοπαίκτες που κράτησαν και κρατούν ζωντανή τη παράδοση μας.
2. Στους π. Σεραφείμ Καχριμάνη, Αλέξανδρο Γ. Καχριμάνη, Γεώργιο Πλατάρη - Τζίμα, Βασιλική Ρόκου, Μιχάλη Γ. Τρίτο, Δ. Τ. Παπαζήση, Γεώργιο Μέτσιο, και Θεοφάνη Δασούλα, για την ποικιλότητα συμβολή τους στη καταγραφή και διατήρηση του πολιτισμού του Μετσόβου.
3. Στην Περιφέρεια Ηπείρου, το Δήμο Μετσόβου, το Χορευτικό Σύλλογο Μετσόβου και τον Εξωραϊστικό Σύλλογο Μετσόβου για το αμέριστο ενδιαφέρον τους για την παράδοση.
4. Στον Γεώργιο Τσούτσο - γιο του δεξιοτέχνη κλαριντζή Στέργιου Τσούτσου (Μάσιου) για την διάθεση μέρους του μουσικού αρχείου του πατέρα του.
5. Στο Χρήστο Απ. Λαδιά για την ευγενική παραχώρηση του βιβλίου με τις αφηγήσεις της μητέρας του Χρυσούλας.
6. Στη Δώρα Τόγια και τη Κατερίνα Χατζηαγγελή για τη δακτυλογράφηση.
7. Στο Δημήτρη Μαλακασιώτη για την καλλιτεχνική επιμέλεια.

Εικονογράφηση:
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΑΛΑΚΑΣΙΩΤΗΣ

Στοιχειοθεσία & Εκτύπωση:
VOLCANO ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ
Μικράς Ασίας 76, τηλ.: 210 7708375
www.volcanograph.gr, e-mail: volcano1@otenet.gr

